

สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขบุรี เขต 3
STATE AND PROBLEMS OF INTERNAL SUPERVISION OF
THE OPPORTUNITY EXTENDED SCHOOLS UNDER
BURIRAM EDUCATIONAL AREA OFFICE 3

วิทยานิพนธ์

ของ

ประกอบ เนื่อนสกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3	
ผู้วิจัย	ประกอบ เนื่อนสกุล	
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ	ประธานกรรมการ
	ดร.สาธิต ผลเจริญ	กรรมการ
	ดร.สุรัชย์ ปิยานุกุล	กรรมการ
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 2) เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบ ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 จำนวน 1,330 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรและกำหนดขนาดของตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน แบ่งออกเป็นผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 148 คน ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 149 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t แบบ Independent Sample t – test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 มีปัญหาการนิเทศทุกโรงเรียน
2. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย
3. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการนิเทศและ

ด้านการประเมินผล ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านสรุปและรายงานผลไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรีรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือด้านการวางแผนการนิเทศ โรงเรียนไม่มี คณะทำงานในการวางแผนการนิเทศ ขาดเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศและข้อมูล ที่นำมาวางแผนการนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การกำหนดวันเวลาในการนิเทศ และปฏิบัติตามปฏิทิน โรงเรียนควรประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศล่วงหน้าและอยากให้มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาครู ด้านการประเมินผล การประเมินผลการนิเทศควรทำอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการนิเทศภายในและ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ ด้านการสรุปและรายงานผล ควรตั้งกรรมการทำหน้าที่สรุปและรายงาน ผลการนิเทศ การรายงานผลการนิเทศไม่สม่ำเสมอและผู้นิเทศไม่ค่อยสรุปผลการนิเทศและแจ้งแก่ ผู้รับการนิเทศ

TITLE	State and Problems of Internal Supervision of the Opportunity Extended Schools under Buriram Educational Area Office 3	
AUTHOR	Prakob Neunsakul	
ADVISORS	Assistant Professor Piyaporn Siripanumas, Ph.D.	Thesis - Advisor
	Dr. Sathit Poncharoen	Co - advisor
	Dr. Surachai Piyanukul	Co - advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2008

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study state and problems of internal supervision of the opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 and 2) compare the problems of internal supervision of the opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 according to school sizes and research respondents. The population for this study consisted of school administrators and teachers (N=1330) from opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3. Krejcie and Morgan Table was used to determine the sample size. The sample comprised 297 school administrators and teachers, 148 school administrators and 149 teachers from the opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3. Data were collected from questionnaire and analyzed by means of percentage, mean, standard deviation and Independent Sample t – test. The research findings are:

1. All opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 have encountered problems of internal supervision.
2. The problems of internal supervision of the opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 for both overall and each aspect are low.
3. The overall aspect of the problems of internal supervision of the opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 between large and medium size schools were statistically different at .05 level of significant. The aspects of supervision planning and evaluation were statistically different at .05 level of significant but there were no differences

between the aspects of the implementation of supervision summary and report of supervision outcome.

4. The opinions of school administrators and teachers about the internal supervision of opportunity extended schools under Buriram Educational Area Office 3 for both overall and each aspect were found to be statistically different at .05 level of significant.

5. Discussion and Suggestion are Supervision planning, schools do not have working staff to be in charge of supervision planning, no reference or guideline on how to write supervision plan and information available is obsolete. The implementation of the supervision, observation and supervision schedule should be done according to the plan, and schools should coordinate in advance with officers in charge. The results of the supervision should be used as a guideline to improve teachers' performance. Evaluation of the supervision should be done regularly and simultaneously. Schools lack of knowledgeable personnel to provide internal supervision, teachers do not have any opportunity to participate in the evaluation. Summary and report of supervision outcome, the committee should be appointed to summarize and give report on supervision outcome. It has been inconsistent with the way the report is given, and the supervisors rarely summarize or report the supervision outcome to the supervisees.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ สิริภานูมาศ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.สาธิต ผลเจริญและดร.สุรชัย ปิยานุกูล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิวัฒน์ กัลยพุดกัมภ์และดร.นฤมล สมคุณา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน คือ นายสมพาน เบ็ญจรงค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตากองและนายสุขวัฒน์ นุ่มนวลศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันติสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บุพการี ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเพื่อน ๆ และครอบครัว ที่ให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ประกอบ เนื่อนสกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา.....	6
เป้าหมายของโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษา.....	6
การดำเนินการขยาย โอกาสทางการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา.....	9
การนิเทศการศึกษา.....	14
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	14
ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	15
ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา.....	16
หลักการนิเทศการศึกษา.....	19
การนิเทศภายใน โรงเรียน.....	21
ความหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	21
ความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	23
หลักการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	25
ความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	28
การนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ.....	31
กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
งานวิจัยในประเทศ.....	50
งานวิจัยต่างประเทศ.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	91
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	91
สมมติฐานของการวิจัย.....	91
วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	97
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	97
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	106
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	62
2 ร้อยละของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มีสภาพการนิเทศภายใน.....	67
3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน.....	68
4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	69
5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	70
6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผลของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	72
7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผลของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	73
8 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายใน โดยภาพรวมและรายด้านของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	74
9 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	76
11 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	79
12 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านสรุปและรายงานผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	80
13 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายใน โดยภาพรวมและรายด้าน ระหว่างผู้บริหารและครูของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3.....	81
14 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศระหว่างผู้บริหารและครูของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3.....	82
15 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศระหว่างผู้บริหารและครูของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3.....	83
16 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผล ระหว่างผู้บริหารและครูของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3.....	86
17 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผลระหว่างผู้บริหารและครูของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3.....	87
18 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการนิเทศ.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติการนิเทศ.....	88
20 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล.....	89
21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการสรุปและรายงานผล.....	90

มหาวิทยาลัยราชภัฏบรไนส์
Bahiram Rajabhat Brunei University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นมืองค์ประกอบและปัจจัยหลายประการที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ นอกจากการบริหารในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุและการจัดการแล้วยังมีกระบวนการนิเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการบริหารการศึกษาที่เป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม สร้างแนวความคิดร่วมกันและรวม ไปถึงการแสวงหาวิธีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเพราะการนิเทศ การศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงพัฒนาครูให้มีความสามารถและพัฒนาการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากร ภายในโรงเรียน ตลอดจนเกิดขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจในการทำงาน อันจะส่งผลถึง ประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กระบวนการนิเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการบริหารการศึกษา

การนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารเป็นผู้นำใน การดำเนินงาน มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล ตรวจสอบ การกำกับติดตาม ตลอดจนการรายงานผล เพื่อให้เกิดความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยใช้เทคนิค ชี้นำ กระตุ้น ชักจูง ส่งเสริม ช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเกิดความกระตือรือร้นและใช้เทคนิคการสอน ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียน ด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มตามวัยและศักยภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษาโดยรวมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาขึ้น ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 4) ให้ความหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนว่าเป็น ความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะปรับปรุง ส่งเสริม ประสิทธิภาพการเรียน การสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครูรวมทั้งให้ครูมีความก้าวหน้า ในวิชาชีพและผลสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการเรียนของนักเรียนที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2543 : 10) ระบุว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไทยเมื่อเทียบกับนานาชาติ นักเรียนไทยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทำข้อสอบประเภทการนำความรู้มาใช้และกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้น้อย เขียนอธิบายไม่เป็น จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำข้อสอบภาคทฤษฎีได้ดีเมื่อเทียบกับนานาชาติแต่จะทำข้อสอบภาคปฏิบัติไม่ได้ คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยน่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลงทั้งในด้านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผลและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ล่าสุดจากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศประจำปี โดยสถาบัน IMD (International Institute for Management Development) รายงานว่าปี 2544 ไทยอยู่อันดับที่ 49 จาก 49 ประเทศ โดยในปี 2543 ไทยอยู่อันดับที่ 47 จาก 47 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 155) นักวิชาการหลายคนระบุว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อก่อให้เกิดปัญญาน้อยมาก มีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและล่าสมัยเมื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทอดข้อมูลมากกว่าผู้ชี้แนะวิธีหาความรู้ การวัดผลส่วนใหญ่ใช้ข้อสอบวัดเฉพาะความจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่เน้นให้นักเรียนท่องจำสูตรมิได้ปลูกฝังให้มีกระบวนการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาการเรียนการสอนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทดลองในห้องปฏิบัติการ เนื่องจากต้องเร่งสอนเนื้อหาให้มากที่สุดเพื่อมุ่งเน้นสู่การพัฒนาการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียนจึงขาดทักษะในการวางแผนการทำงานและ ไม่มีความอดทนที่จะขบคิดปัญหาเป็นเวลานาน ๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2544 : 40)

ในการบริหารการศึกษาที่ผ่านมา มักจะพบปัญหาในการบริหาร เช่น ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ปัญหาในการนิเทศการเรียนการสอน ปัญหาครูผู้สอนมีงานรับผิดชอบมากเกินไป ผู้บริหาร ไม่มีการวางแผนการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจกระบวนการนิเทศ ครูผู้สอนไม่ยอมรับการนิเทศ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษาดังกล่าวนี้จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยใช้การนิเทศภายใน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2549 : 6-7) ซึ่งสอดคล้องกับเสถียร เทียงธรรม (2542 : 38) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงให้ความรู้อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนมากที่สุดและสงัด อุทรานันท์ (2530 : 120-121) กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยตรงและ

จะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดการนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้ทำการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2548 โดยมีการประเมินผลคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานจากสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลการประเมินเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นทั้งในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพรวมของโรงเรียนและคุณภาพรายบุคคลมีคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. 2549 : 3) จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จะนำข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แนวทางแผนงานกำกับติดตาม แผนปฏิบัติการของโรงเรียนรวมถึง แนวปฏิบัติในการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอันจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและต้องการให้ผู้สอนพัฒนาตนเองในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ทันต่อเหตุการณ์ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสาร

ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีส่วนในการรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อประโยชน์สำหรับการบริหารสถานศึกษาในการที่จะปรับปรุงระบบการบริหาร การนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู และเสริมสร้างให้ครูเกิดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารงานและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาในครั้งนี้มีความสำคัญคือ

1. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ของบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 1,330 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรและกำหนดขนาดของตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie และ D.W. Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน แบ่งออกเป็น
 - 2.1 ผู้บริหาร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 148 คน
 - 2.2 ครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 149 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 การวางแผนการนิเทศ
 - 4.2 การปฏิบัติการณ์เทศ

4.3 การประเมินผลการนิเทศ

4.4 การสรุปและรายงานผลการนิเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
3. การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล การสรุปและรายงานผล
4. กิจกรรมการนิเทศ หมายถึง ข้อกำหนด ลักษณะและวิธีการดำเนินงานในการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและขยายการจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
6. ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หมายถึง ขนาดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แบ่งตามจำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีเพียง 2 ขนาด คือ

ขนาดกลาง	จำนวนนักเรียน 121 – 300 คน
ขนาดใหญ่	จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป
7. สภาพการนิเทศภายใน หมายถึง สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและการสรุปและรายงานผล โดยจำแนกเป็นมีการดำเนินการและไม่มีการดำเนินการ
8. ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือความขัดข้องต่อการดำเนินงาน
9. ปัญหาการนิเทศภายใน หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือความขัดข้องต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน ในด้านการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ การสรุปและรายงานผลการนิเทศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 1.1 เป้าหมายของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 1.2 การดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา
2. การนิเทศการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
 - 2.3 ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
 - 2.4 หลักการนิเทศการศึกษา
3. การนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.1 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.2 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.3 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.4 ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 3.5 การนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ
 - 3.6 กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. เป้าหมายของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

เพื่อให้การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาคดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงขอให้คณะกรรมการ

การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด ได้ดำเนินการดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 53) คือ

1. ให้จัดทำแผนการพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการในการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อขอให้อนุมัติดำเนินการ
2. ให้ดำเนินการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน
3. พิจารณาจัดทำเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนหรือการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
4. จัดทำการแบ่งเขตบริการรับนักเรียนของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
5. จัดทำข้อมูลสถิติของการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของจังหวัด โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. การนิเทศการศึกษาให้คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัดมอบให้ศึกษานิเทศก์ของกรมสามัญศึกษาที่ประจำจังหวัดหรือกลุ่มโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรร่วมพัฒนาศึกษานิเทศก์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและขอความร่วมมือศึกษานิเทศก์ประจำเขตให้เป็นผู้นิเทศ
7. การดำเนินการติดตามผลและประเมินผล พร้อมทั้งรายงานการติดตามผลการประเมินผลหลังจากสิ้นงวดเงินงบประมาณทั้ง 8 งวด ภายหลังจากสิ้นงวด 16 วัน
8. ดำเนินการประสานงานการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ได้แก่ ด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น โดยให้ระบุในแผนปฏิบัติการ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักว่า การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาประเทศและเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการ จึงกำหนดให้ดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยเปิดชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) 119 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ส่วนในปีการศึกษา 2534 ปีดำเนินการใน 97 โรงเรียน รวม 216 โรงเรียน ซึ่งการดำเนินงานโครงการดังกล่าวเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ลงมติ

เห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 9 – 10) คือ

1. ให้ขยายการศึกษาภาคบังคับอีก 3 ปี โดยการประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ไป ทั้งนี้โดยให้มีการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

2. ในระยะที่ดำเนินการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติดำเนินการ โครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษา โดยยังไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถใช้งบประมาณที่ได้รับตามปกติได้และอนุมัติให้ดำเนินการต่อไปได้ในพื้นที่เขตชนบทซึ่งการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามีอัตราค่อนข้างต่ำ เนื่องจากความยากจนของผู้ปกครองให้พิจารณาถึงจุดให้ผู้ปกครองส่งผู้อยู่ในปกครองของคนเรียนต่อในรูปค่าชดเชยลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

เพื่อให้โครงการขยายโอกาสทางการศึกษามุ่งเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 115) ดังนี้

1. ให้รับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ร้อยละ 100 ในปีการศึกษา 2540 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาการศึกษาฯ ระยะที่ 8

2. ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ขยายการเปิดชั้นเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติมจากโครงการนำร่องฯ โดยให้เปิดในปีการศึกษา 2534 จำนวน 1,000 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,000 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2536 จำนวน 1,000 ห้องเรียนและปีการศึกษา 2537 จำนวน 984 ห้องเรียน รวมกับโครงการนำร่องซึ่งเปิดแล้ว 216 ห้องเรียนเป็น 4,200 ห้องเรียน

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาประมาณปีละ 1,000 โรงเรียน ตามความพร้อมเป็นปี ๆ ไป ในปีการศึกษา 2534 เปิดโรงเรียน 1,366 โรงเรียน โดยได้รวมโรงเรียนในโครงการนำร่องเข้าด้วยแล้ว ปีการศึกษา 2536 เปิดเพิ่ม 1,322 โรงเรียน รวมเป็น 2,688 โรงเรียน ปีการศึกษา 2536 เปิดเพิ่ม 832 โรงเรียน รวมเป็น 3,520 โรงเรียน และจะเปิดให้ครบ 4,200 โรงเรียน ตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539)

สำหรับเป้าหมายการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์นั้น กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้เปิดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 - 2539 รวมทั้งสิ้น 46 โรงเรียน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, 2539 : 2) และในปีการศึกษา 2540 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เปิดดำเนินการจำนวน 8 โรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีคำสั่งให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (คำสั่ง สปช. 879 / 2541 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2541) ดังนั้นสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์จึงมีโรงเรียนที่เปิดดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 - 2540 รวมทั้งสิ้น 54 โรงเรียน

สรุป จากเป้าหมายในการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐนั้น มีความมุ่งหวังที่จะยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการ ในการพัฒนาประเทศและตลาดแรงงาน โดยนักเรียนทุกคนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องได้เข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครบทุกคนในปีการศึกษา 2540 - 2544

2. การดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

หน่วยงานและผู้รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วน of โรงเรียนที่สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามหนังสือที่ ศร 1402 / 15334 เรื่องจัดหน่วยงานรับผิดชอบขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 26 เมษายน 2534 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 67) มีดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มีศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในกองนโยบายและแผน โดยให้ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนเป็นผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าฝ่ายแผนและโครงการเป็นเลขานุการ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน 7-9 คน

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กำหนดให้มีศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในฝ่ายแผนและงบประมาณ โดยให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดที่ควบคุมฝ่ายแผนและงบประมาณเป็นผู้อำนวยการศูนย์ หัวหน้าฝ่ายแผนและงบประมาณเป็นเลขานุการศูนย์ มีเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถเหมาะสมปฏิบัติงาน 3-4 คน

3. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กำหนดให้มีศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในงานบริหารทั่วไป โดยให้มีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นหัวหน้าศูนย์ หัวหน้างานบริหารทั่วไปเป็นเลขานุการ มีเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถเหมาะสม

ปฏิบัติงาน 1-2 คน

จากการจัดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นลำดับชั้นลงไป คือ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานโดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 19 -22) ได้กำหนด
การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการจัดการและบริหาร
โครงการซึ่งเป็นบทบาทและภาระหน้าที่ของหน่วยงานแต่ละระดับ การจัดการด้านงบประมาณ
และแนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การจัดการและบริหาร โครงการของหน่วยงานในสังกัดแต่ละระดับมีแนวดำเนินการ
ดังนี้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนในสังกัดเป็นนโยบายสำคัญ
เร่งด่วนและจัดตั้งศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อดำเนินการบริหารให้
บังเกิดผลดีและบรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการด้าน
ต่าง ๆ ได้แก่

1.1.1.1 ด้านคัดเลือกโรงเรียน การรับนักเรียนและจัดบุคลากร

1.1.1.2 ด้านจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ

1.1.1.3 ด้านวิชาการ เอกสารวัสดุ หลักสูตรและการนิเทศ ติดตาม

ประเมินผล

1.1.1.4 ด้านประชาสัมพันธ์

1.1.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ได้แก่
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ กระทรวงมหาดไทยและ
สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฯลฯ รวมตลอดถึงการประสานร่วมมือกับหน่วยงานภายใน
กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ กรมการฝึกหัดครู กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษาและสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในด้าน
การจัดมัธยมศึกษา ที่เล็ง การจัดทำ จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร การฝึกอบรมบุคลากร
ที่เกี่ยวข้อง การนิเทศติดตามผลโครงการและการให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ แก้วแต่กรณี

1.1.3 ประชุม อบรม สัมมนา บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงนโยบายและแนวดำเนินงานโครงการ

1.1.4 ส่งเสริม สนับสนุนดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5 ประชาสัมพันธ์ดำเนินงานโครงการทางเอกสารและสื่อมวลชน

1.1.6 นิเทศ ติดตามและสรุปผลการดำเนินงานตาม โครงการ

1.1.7 ประเมินผล พัฒนาและปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงาน โครงการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณาดำเนินงานการศึกษาและวัฒนธรรมจังหวัดและกำหนดให้มีศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

1.2.2 ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนเข้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.2.3 กำหนดแผนการเปิดดำเนินการ โรงเรียนในโครงการ ในช่วงปี พ.ศ. 2536 – 2539 กลุ่มโรงเรียนละ 1 โรงเรียนเสนอกรม

1.2.4 กำหนดแผนงานประสานงานด้านการนิเทศ ติดตาม สนับสนุนการเรียนการสอนร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษาและศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดกรมสามัญศึกษาและบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวทางและโครงการสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือประเมินผลการเรียน

1.2.6 ประชาสัมพันธ์ดำเนินงานตามโครงการให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และเห็นคุณค่าของการศึกษา

1.2.7 กำกับ ดูแลและนิเทศติดตามการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในโครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับเขตการศึกษาและอำเภอ

1.2.8 ประเมินผล พัฒนาและปรับปรุงแก้ไขดำเนินงาน

1.2.9 รายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทราบเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ

1.3.1 แต่งตั้งคณะทำงานระดับอำเภอเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานและ
 ประสานการดำเนินงานกับระดับจังหวัดและโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมาย คือ
 นักเรียนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาซึ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าโรงเรียนในโครงการและ
 กำหนดให้มีศูนย์อำนวยการขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานอยู่ในงานบริหารทั่วไป

1.3.2 ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียน ในการเตรียมการและดำเนินการด้านต่าง ๆ
 ดังต่อไปนี้

1.3.2.1 การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่
 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียน

1.3.2.2 การจัดครูที่มีความรู้ความสามารถและความถนัดเฉพาะทางเข้าสอน
 รายวิชา กิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร

1.3.2.3 การสำรวจและทำทะเบียนรายชื่อผู้ชำนาญการท้องถิ่นในสาขา
 อาชีพต่าง ๆ แหล่งวิทยากรและสถานประกอบอาชีพอิสระ พร้อมประสานขอความร่วมมือ
 ในการให้ความรู้หรือเป็นสถานที่ปฏิบัติงานอาชีพแก่นักเรียนจากทรัพยากรดังกล่าว

1.3.2.4 การสำรวจความต้องการและความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครอง
 เพื่อประกอบในการจัดวิชาเรียน

1.3.2.5 การจัดทำแผนการสอน การจัดการเรียนการสอนและการวัดผล
 ประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตร

1.3.3 การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการ

1.3.4 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและให้
 การสนับสนุนใน โครงการพัฒนาและการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การจัดการด้านงบประมาณ

การดำเนินการด้านงบประมาณโครงการ มีแนวทางดังนี้

2.1 โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอและสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัด จัดทำแผน / โครงการให้ชัดเจนสอดคล้องกับแผนงาน โครงการระดับกรม
 แล้วส่งแผนงาน / โครงการระดับจังหวัดและอำเภอ ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติทราบ

2.2 การจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณ ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามที่ระบุในโครงการตามบัญชีจัดสรรและควบคุม
 การใช้จ่ายให้เป็นไปตามงาน / กิจกรรมของโครงการให้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ หากจังหวัด
 มีความประสงค์จะใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้จะต้องขออนุมัติเป็นคราว ๆ ไป

2.3 การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนตามโครงการ มอบให้โรงเรียนดำเนินการเว้นแต่โรงเรียนใดมีความประสงค์จะให้สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอดำเนินการก็ได้ โดยต้องให้โรงเรียนได้รับ วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพตรงตามรายการและความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยเน้น อุปกรณ์การเรียนการสอนในวิชาบังคับแกนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้การดำเนินการจัดซื้อให้อธิปไตยปฏิบัติ ตามระเบียบสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเคร่งครัด

3. แนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียน

แนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาที่จะทำการเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

3.1 ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดตามคุณลักษณะดังนี้

3.1.1 มีสถานที่เพียงพอและเอื้ออำนวยต่อการฝึกเรียนทำกิจกรรมการเกษตร (เรียนการเลี้ยงสัตว์ ฝึกหัดสวนครัว ฯลฯ ให้ผลผลิตได้)

3.1.2 มีอาคารสถานที่ (เช่น โรงฝึกงาน อาคารอเนกประสงค์ ห้องสมุด) โต๊ะ เก้าอี้ พัดลม คุรุภัณฑ์ สนับสนุนการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา

3.1.3 มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนอาชีพ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ นักเรียนสามารถมีรายได้ระหว่างเรียน

3.1.4 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชนบท ห่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษา (ประมาณ 5 กิโลเมตร) เมื่อเปิดทำการสอนจะต้องไม่กระทบกระเทือนโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1.5 เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ ซึ่งมีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาต่ำ อันเนื่องมาจากความยากจนของผู้ปกครอง

3.1.6 ผู้บริหารและครูมีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้นและเสียสละ ส่งเสริม ที่จะปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างต่อเนื่อง

สรุป แนวปฏิบัติในการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาที่จะเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นนั้น ต้องคำนึงถึงความพร้อมด้านสถานที่ อาคารสถานที่ วัสดุ คุรุภัณฑ์ ผลการเรียนของ นักเรียนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็น โรงเรียนในเขตชนบทห่างจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา ประมาณ 5 กิโลเมตรและมีอัตราการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้นต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรใน โรงเรียนต้องมีความพร้อมและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

การนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

สำหรับคำว่า การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาเพื่อสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน (สงัด อุทรานันท์, 2530 : 12)

การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการชี้แนะ ชี้นำและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครู ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (กิตติมา ปรีดีดิถก, 2532 : 389)

การนิเทศการศึกษา คือ การที่ผู้นิเทศใช้กระบวนการกระตุ้น ชักจูง ท้าทาย วิเคราะห์ ร่วมคิดร่วมทำ สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามความจำเป็นของการพัฒนาโดยครูและผู้บริหารโรงเรียน (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 1)

การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามอย่างหนึ่งในหลายอย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งในด้านการเรียนการสอน (ซารี มณีศรี, 2542 : 19)

นอกจากนักการศึกษาของไทยแล้วนักการศึกษาชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการทางการศึกษาเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง (Eye & Netzer, 1971 : 12)

การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่บุคคลในโรงเรียนกระทำต่อบุคลากรหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินงานหรือการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน มุ่งให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลในด้านการสอนเป็นสำคัญ (Harris, 1975 : 10-11)

การนิเทศการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมขององค์กรซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบสู่พฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น (Wiles & Lovell, 1975 : 46)

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการในการทำงานร่วมกันโดยมีการร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุน ชี้แนะ ชี้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลส่งผลถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาจะต้องกำหนดความมุ่งหมายไว้ให้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้นิเทศซึ่งจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษابรรลุผลตามที่กำหนดไว้ นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2539 : 2) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
4. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ตลอดจนความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและพัฒนางานตามหน้าที่
6. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัด หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรต่างประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 4) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอนและบุคลากรของโรงเรียนในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้
3. เพื่อพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีรูปแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ทักษะและประสิทธิภาพอันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งให้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่

เสถียร เทียงธรรม (2542 : 38) สรุปจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมด้านขวัญกำลังใจ ปรับปรุงให้ความรู้ มีความมั่นคงในอาชีพ มีความเจริญก้าวหน้าอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนให้มากที่สุด

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาครูให้มีความสามารถปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ได้ด้วยตนเอง เกิดความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนตลอดทั้งขวัญและกำลังใจในการทำงาน อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

จากความหมาย ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบัน ทำให้มองเห็นว่าการนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 7-9) อธิบายถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. สรรพวิทยาการก้าวหน้า สรรพวิทยาการต่าง ๆ มีความก้าวหน้าไปเป็นอันมาก โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครูจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการนิเทศเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับ ไปถ่ายทอดให้นักเรียนอีกต่อหนึ่ง

2. งานด้านการศึกษาพัฒนาทั่วโลก งานด้านการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง และมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก หลักสูตรก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย วิธีการสอนก็พยายามเปลี่ยนแปลงจากครูเป็นผู้บรรยายเป็นการสอนแบบเน้นกระบวนการ สื่อการสอนก็ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยขึ้น การนิเทศการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในอันที่จะช่วยครูให้ปรับปรุงตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร วิธีการสอนและสื่อการสอนที่ทันสมัยเพื่อที่ครูจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประชาชนสนใจด้านประสิทธิภาพการสอน ประชาชนในปัจจุบันนี้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจึงไม่ปล่อยให้โรงเรียนดำเนินการสอนโดยลำพังมักจะคอยติดตามดูว่า โรงเรียนใดสอนดี มีประสิทธิภาพ โรงเรียนใดมีคุณภาพการสอนดีเยี่ยม มีการวิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพราะมีความคาดหวังว่าเมื่อส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนแล้วก็จะเป็เด็กดี มีความรู้ เป็นคนฉลาด

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำเนินชีวิตไปได้ด้วยดี ประชาชนบางคนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียน

4. การศึกษาของประเทศไทยไม่อาจรักษามาตรฐานไว้ได้ จึงต้องมีศึกษานิเทศก์คอยควบคุมดูแลระบบการเรียนการสอน

วิไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 7) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. การผลิตครู สถาบันการผลิตครู ผลิตครูไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพเพราะการผลิตครูนั้นเมื่อนำไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรมประจำการอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานการศึกษาในการรักษามาตรฐานการศึกษานั้นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงานและช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำให้มีความคิดที่กว้างไกลก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 263) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. จำเป็นจะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถแตกต่างกัน
2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความสำเร็จของงานของครูเพราะครูต้องมีการปรับปรุง ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ
3. เพื่อช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูทันสมัยอยู่เสมอเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 6) กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
2. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ ถูกต้องตามระเบียบ แบบแผน เป้าหมายให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
3. เพื่อเป็นการกำกับ ดูแลการดำเนินการศึกษาให้พัฒนาต่อไป

บันลือ พุทธชะวัน (2535 : 11) สรุปให้เห็นถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการศึกษาทุกระดับจะต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการดำรงชีวิต การนิเทศการศึกษาช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนสอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไม่หยุดยั้ง ตลอดจนแนวทางการสอนใหม่ได้รับการค้นพบจากการค้นคว้าวิจัยตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษา

3. วิชาชีพทางการสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูงจำเป็นต้องมีการพัฒนาซึ่งเป็นธรรมชาติของการพัฒนาวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องการอาศัยความเชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาวิชาชีพ

4. การจัดการศึกษาเป็นงานที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง มักจะประสบปัญหา อุปสรรค จำเป็นต้องใช้เทคนิคทางการนิเทศเข้าช่วยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขสถานการณ์ แห่งปัญหา อุปสรรค ทั้งทางด้านวิชาการและการดำรงชีวิตที่ตีแก่เยาวชน

5. การปฏิบัติการสอนที่นานย่อมทำให้มีความแตกต่างกันทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ต้องใช้วิธีการนิเทศช่วยพัฒนาการทั้งด้านวิชาการและจิตใจของครูผู้สอนควบคู่กันไป

6. ความต้องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สอน

7. งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เชื่อมระหว่างการทำกรวิจัยเทคนิคการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยไปทดลองใช้กับการเรียนการสอน

การนิเทศศึกษามีความจำเป็นเนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีรวมทั้งความสามารถของครูผู้สอนที่แตกต่างกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือซึ่งกันและกันให้สอดคล้องกับปรัชญา หลักการศึกษาตลอดจน ความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับวิชาชีพครู จึงจำเป็นจะต้องมีการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

4. หลักการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 10-11) ได้สรุปหลักการนิเทศศึกษาไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. หลักสภาพผู้นำ คือ การใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นไปตาม เป้าประสงค์

2. หลักความร่วมมือ คือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่ายและ ทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการจัดองค์การประเมินผลตลอดจนการประสานงาน

3. หลักการเห็นใจ คือ จะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจจะทำให้
ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์

4. หลักการสร้างสรรค์ คือ จะต้องให้ตรึงพลังที่จะคิดริเริ่มใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือ
สร้างงานด้วยตัวเอง

5. หลักการบูรณาการเป็นกระบวนการซึ่งรวมถึงการจัดกระจายให้สมบูรณ์มองเห็นได้

6. หลักการมุ่งชุมชนเป็นการแสวงหาปัจจัยในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อ
ส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น

7. หลักการวางแผน หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงหา
ผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุ
จุดมุ่งหมายและการเลือกปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด

8. หลักการยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้พร้อมอยู่เสมอที่จะ
สนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

9. หลักทวิวิสัย หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่า
ความเป็นบุคคล

10. หลักการประเมินผล หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอนและหลายอย่าง
ซารี มณีศรี (2538 : 201-202) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
ให้ผู้บริหาร ได้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือ กระตุ้นเตือน การประสานงาน และแนะนำ
ให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครู โดยทั่วไป

2. การนิเทศการศึกษาดังอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริม สร้างสรรค์

4. การนิเทศการศึกษากับงานปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องพันกัน

5. การนิเทศการศึกษาคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์

6. การนิเทศการศึกษามุ่งสร้างเสริมบำรุงขวัญ

เกล็น จี อายและคณะ (Glen G. Eye. 1971 : 52-54 : อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาราช. 2537 : 13-14) ได้กล่าวถึง หลักในการนิเทศการศึกษาโดยสรุป ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษาที่ดีจะต้องยึดหลักความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย คือ จะต้อง
ถือเรื่องความร่วมมือร่วมใจและการประสานงานที่ดี ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศจะต้องเคารพ
ความคิดเห็นของกันและกันและมีความพึงพอใจที่จะได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ได้ผลจะต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดีโดยตั้งอยู่บนรากฐานของการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีระเบียบระบบและผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษาที่ดีจะต้องใช้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติโดยพยายามที่จะใช้สถานการณ์ บุคคลและความสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดี

4. ผู้นิเทศการศึกษาควรจะได้มีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการอย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความสะดวกสบายในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาอย่างดีด้วย

5. หน้าที่สำคัญของการนิเทศการศึกษา คือ การวางแผนนโยบายการนิเทศและดำเนินการตามนโยบายนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูมีความสามารถและวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น

6. กระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้ คือ การควบคุม การกระตุ้น การริเริ่ม การวิเคราะห์และการประเมิน การออกแบบและการนำไปใช้ กระบวนการทั้งหมดนี้ใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. การนิเทศการศึกษาควรจะได้มีการประเมินเป็นประจำ บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศควรได้รับการประเมินเป็นประจำว่าได้ทำหน้าที่และปฏิบัติงานเป็นไปตามความคาดหวังที่กำหนดไว้หรือไม่และการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของผู้นิเทศเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร

เบอร์ตันและบรูคเนอร์ (Burton & Brueckner, 1955 : 71-72 อ้างถึงในกิตติมา ปรีดีติถก, 2532 : 274) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศการศึกษาที่ดีควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรเป็นการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้น ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคลแล้วเปิด โอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาต้องยึดหลักวิทยาศาสตร์ มีความเป็นประชาธิปไตยถูกต้อง ตามหลักวิชาการเป็นไปตามวัตถุประสงค์นโยบายที่กำหนด สร้างมนุษยสัมพันธ์ ร่วมสร้างสรรค งาน สร้างขวัญกำลังใจและต้องส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

การนิเทศภายในโรงเรียน

1. ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและเป็นเรื่องที่บุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกัน วางแผน ควบคุม ตรวจสอบกันเอง โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินการ นักวิชาการให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

วิไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 61) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ การที่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา โดยความร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนปรึกษาหารือเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนอาจเชิญวิทยากรและศึกษานิเทศก์มาร่วมงานด้วย

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2536 : 57) ให้ความหมายของการนิเทศภายใน โดยกล่าวว่า หมายถึงการสอนงาน มีการชี้แนะ (แนะนำ) มีการทำเป็นตัวอย่าง หาทางช่วย ส่งเสริมให้กำลังใจ ในการปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 5) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือประสานงาน มอบหมายความรับผิดชอบและปรับปรุงการพัฒนาเพื่อคุณภาพของนักเรียน

สนั่น มีศักดิ์ธรรม (2536 : 319) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนกับบุคลากร ในโรงเรียนในการแก้ไขปรับปรุง การทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

สุทธนู ศรีไสย์ (2537 : 3) กล่าวถึงความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึงการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ครูผู้สอนเพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพและพัฒนา สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางกายภาพซึ่งผลดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนที่เป็นเป้าหมายหลักของการเรียน การสอนได้รับประโยชน์อันยิ่งใหญ่จากการสอนของครู

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 27) ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยม คือ การนิเทศโดยบุคลากรภายใน โรงเรียนเอง ผู้นิเทศอาจเป็นหัวหน้าสถานศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาหรือ

คณะกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้น คณะกรรมการชุดนี้มักจะประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูอาวุโสและครูที่มีความสามารถในการสอน ผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการนิเทศต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนของคนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ซารี มณีศรี (2538 : 201) ได้สรุปความหมายการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่อยู่ในโรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหารลงไปในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น

กิตติ ปาประโคน (2538 : 10) ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายในไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการจัดให้มีการร่วมกันดำเนินงานของบุคลากรภายในโรงเรียนเองเพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง แก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้นเพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพของนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2539 : 1) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้นิเทศในโรงเรียนดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจการประสานงานและการใช้ศักยภาพในการปฏิบัติอย่างเต็มที่อันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยส่วนรวม

กมล ศิริบรรณ (2539 : 113) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร โรงเรียนฐานะของผู้นิเทศและผู้จัดการนิเทศกับผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นบุคลากรภายในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543 : 176) การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

กมล ภูประเสริฐ (2545 : 59) การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่ง ที่อาจให้ผลรวดเร็วกว่า โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาเพราะผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในเรื่องหนึ่งอาจเป็นผู้รับการนิเทศในอีกเรื่องหนึ่งได้ ในทำนองเดียวกันผู้รับการนิเทศก็อาจกลับไปเป็นผู้นิเทศในเรื่องที่ตนเองมีความสามารถสูงได้ จึงเป็นการรวมพลังกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ดีกว่าการให้แต่ละคนปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินการ มีการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย โดยใช้เทคนิค ชี้นำ กระตุ้น ชักจูง ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้ครูผู้สอนเกิดความกระตือรือร้นและใช้เทคนิคการสอนที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มตามวัยและศักยภาพ ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษาโดยรวมทำให้ผลการศึกษาดีขึ้นพัฒนาขึ้น

2. ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศมีความแตกต่างตามสภาพปัญหาและความต้องการที่จะนิเทศของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักต้องการพัฒนาจัดกิจกรรมการสอนของครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทันทต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม มีหน่วยงานและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 306 - 307) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. พัฒนาคณะ การนิเทศการศึกษา เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เมื่อนิเทศถึงตัวบุคคล ในหน่วยงาน ได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
2. พัฒนางาน การนิเทศการศึกษา เป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประสานงาน การนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงาน ร่วมกัน
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน

บันลือ พดุกษะวัน (2537 : 80) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศภายในไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. มุ่งพัฒนามูลฐานในหน่วยงานให้ได้รับรู้เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
2. มุ่งพัฒนางาน หมายถึง งานการเรียนการสอนและสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ
3. มุ่งส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการนิเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจการของโรงเรียนในอันที่จะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในชุมชน

4. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้ทำงานด้วยความมุ่งมั่นมีกำลังใจ

ในการทำงาน

5. ประธานงานและอำนาจความสะดวก ส่งเสริมการนิเทศจากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ
 ชาติ มณีศรี (2538 : 53) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนที่กำลังจะสอนอยู่และพยายามให้ครู
 เห็นและเข้าใจอย่างชัดเจนว่านักเรียนวัยนั้น ๆ มีลักษณะพฤติกรรมและความต้องการอย่างไร
 เพื่อที่จะได้ดำเนินการสอนและจัดโปรแกรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของ
 นักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนทราบจุดอ่อนในการเรียนรู้
 ของเด็กแต่ละคนว่าเป็นอย่างไรและช่วยให้สามารถวางแผนการสอนให้เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อน
 เหล่านั้น การเรียนการสอนก็จะได้รับผลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

3. เพื่อช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยทั่วไปและของ
 โรงเรียน ตลอดจนปรัชญาของโรงเรียนและช่วยให้ดำเนินการสอนให้บรรลุจุดประสงค์นั้น ๆ

4. เพื่อช่วยให้ครูมีลักษณะเป็นผู้นำและเป็นนักประชาธิปไตย

5. เพื่อช่วยให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้สำรวจและค้นพบ
 ความสามารถพิเศษของครูแต่ละคนเพื่อที่จะ ได้มอบหมายงานให้เหมาะสมตามความสามารถและ
 ความถนัดนั้น ๆ นอกจากนั้นยังจะได้สร้างเสริมให้ความสามารถพิเศษนั้น ๆ ได้พัฒนาสูงขึ้น ไป
 ด้วย

6. เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. เพื่อสร้างเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพขวัญกำลังใจดีและอยู่ในสภาพสูงเสมอ
 เพื่อจะได้มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและความภาคภูมิใจในอาชีพครูที่กำลัง
 ปฏิบัติอยู่และร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายปลายทางเดียวกัน

8. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกปลอดภัยในการทำงานและป้องกันการดำเนินหรือกล่าวโทษครู
 ที่ไม่เป็นธรรม

9. เพื่อประเมินผลการเรียนของเด็ก การสอนของครูและหาช่องทางที่จะให้ผลการเรียน
 การสอนมีประสิทธิภาพดีที่สุดในที่สุดเท่าที่จะทำได้

การศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริม
 สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ครูได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน
 รู้ขอบข่ายในความรับผิดชอบของตนเองและส่งเสริมให้ครูสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งเป็น
 หน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายใน โรงเรียนที่ต้องร่วมมือกันปฏิบัติโดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนต้องใช้

เทคนิคมุ่งที่การพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานความสัมพันธ์สร้างขวัญกำลังใจเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่ถูกต้องกำหนดไว้

3. หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 120-121) กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยตรงสำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

2. การนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดการนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย

3. ทุกฝ่ายจะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่การบังคับ ชูเชิงหรือจับผิดแค่ประการใด

4. บุคลากรภายในโรงเรียนต้องมีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันในสภาพที่เป็นจริงแล้วไม่มีใครที่จะไม่มีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงน่าจะ ได้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

5. การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจะต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

6. การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงถือว่าการสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศภายใน โรงเรียนด้วย

จุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536 : 17-21) กล่าวถึงหลักการและความคิดที่สำคัญของการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนว่า หลักการสำคัญของการบริหารและการนิเทศภายใน มีพื้นฐานมาจากปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานและนิเทศภายในโรงเรียนต้องเป็นแบบประชาธิปไตย (School Administration and Supervision must be Democratic) หมายถึง ผู้บริหารและผู้นิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คำนี้ถึงความสามารถและศักยภาพของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ไม่หยุดชะงักการทำและความคิดสร้างสรรค์ของครู อาจารย์ การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนายิ่งขึ้น โดยส่วนรวม

2. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องอาศัยพฤติกรรมการการร่วมมือ ประสาน หมายถึง การประสานความคิดโดยกระบวนการกลุ่มร่วมมือ หาทางแก้ไขปัญหาร่วม ปรีกษาหรือวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน

3. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเป็นวิทยาศาสตร์ (School Administration and Supervision must be Scientific) หมายถึง การแก้ปัญหาโดยอาศัยเหตุผล ความจริง การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมีระเบียบที่อ้างอิงได้

4. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องอาศัยหลักการทางปรัชญาการศึกษา (School Administration and Supervision must be Based on Accepted Educational Philosophy) หมายถึง การยึดแนวคิด ทฤษฎีเป็นหลักในการดำเนินงาน

5. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องสร้างสรรค์ (School Administration and Supervision must be Creative) หมายถึง การส่งเสริมให้มีความคิด รู้จักคิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ นำ นวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาและ มีประสิทธิภาพ มีการแสดงออกในการสร้างสรรค์และอำนวยความสะดวกเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน

6. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนต้องอาศัยหลักการประเมินผลเพื่อให้ทราบ ผลที่ชัดเจน (School Administration and Supervision must be Evaluated in the Right of their Results) หมายถึง การประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนตามวัตถุประสงค์ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนควรร่วมมือกับครู อาจารย์ ผู้สอนกำหนดไว้

7. ความรับผิดชอบและความควบคุมของการบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนต้อง ควบคู่กับระบบ (Responsibility and Control in Matter of School Administration and Supervision must Run Paralleled throughout the System) หมายถึง การมอบหมายความรับผิดชอบแก่บุคลากร ในโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อควบคุมดูแลให้ความช่วยเหลือแก่ครู อาจารย์

8. การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องยึดความเจริญเติบโตและพัฒนาการของ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (School Administration and Supervision must be Centered on Child Growth and Development) จุดหมายที่สำคัญของการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อ อำนวยความสะดวกและเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการก้าวหน้า

9. การบริหารและการนิเทศภายใน โรงเรียนต้องมีความยืดหยุ่น (School Administration and Supervision must be Flexible) กิจกรรมในการบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียนมี ความยืดหยุ่นพอที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่ ความเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 529) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

การนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาร่วมกันของผู้บริหาร โรงเรียนและคณะผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ โดยการปฏิบัติการอย่างมีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ต่อเนื่อง

1. การนิเทศภายใน โรงเรียนเน้นบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานและภารกิจที่กำหนดร่วมกัน
2. การนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานด้วยความมั่นใจและภูมิใจในผลงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ
3. การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าที่จะเป็นความสัมพันธ์ในแต่ละบุคคล
4. การนิเทศภายในสถานศึกษามุ่งบรรยากาศที่เป็นกันเอง ได้แก่ กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่าพบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 :182) กล่าวว่า ผู้จัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนควรยึดหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โรงเรียน โดยตรงสำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้น ผู้บริหารอาจจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้
2. การนิเทศภายใน โรงเรียนจะสำเร็จลงได้จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย
3. จะต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่า การนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนนั้นเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น การนิเทศไม่ใช่การบังคับ ชูเชิญหรือคอยจับผิดแต่ประการใด
4. บุคลากรภายใน โรงเรียนต้องมีการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ในสภาพความเป็นจริงแล้วไม่มีใครที่จะมีความเชี่ยวชาญทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงน่าจะได้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น
5. การนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนจะต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

6. การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงถือว่าการสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะส่งผลกระทบต่อความสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศในโรงเรียนด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนต้องมองในลักษณะภาพรวมทั้งหมดของโรงเรียน หลักการนิเทศภายในโรงเรียนจึงต้องใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม อาศัยความร่วมมือและการประสานงานที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนจะร่วมกันทำงานกับคนอื่นบนพื้นฐานของความต้องการและความพึงพอใจต่อทุกฝ่ายเพื่อจะได้พัฒนาบุคลากรครูให้ก้าวหน้าส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนความเป็นประชาธิปไตยเพื่อส่งผลให้เกิดความสำเร็จมีประสิทธิภาพสูง

4. ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียนในการปฏิบัติภารกิจ ครอบคลุมงานของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในเรื่องของความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สังค อุทรานันท์ (2530 : 116 -117) กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

- 1.ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัดจึงไม่สามารถสนองความต้องการของการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง
2. สภาพและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะทราบสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนการสนองความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก
3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถเพียงพอและบางคนยังมีความสามารถเฉพาะสาขาอีกด้วยจึงสมควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย
4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการและวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่จะต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

วิไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 93-94) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการสร้างเสริมคุณภาพทางการเรียนการสอนภายใน โรงเรียนเพราะ ถ้าไม่มีการนิเทศแล้ว ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนอาจจะเอาแบบอย่างที่ไม่ถูกต้องจากครูคนอื่น เช่น คู่มืออย่างจากครูที่สอนมานาน ๆ โดยไม่มีการปรับปรุงประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม

2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความพร้อมทางด้านการเรียนการสอนและ ทางวิชาการ ถ้าครูไม่ได้รับการนิเทศอาจแสดงออกในทางที่ผิด เช่น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มักจะทำอะไรหรือสอนอะไรก็ได้ตามใจตนเอง

3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศเพราะ โครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศจะสามารถ ช่วยให้การจำแนกคุณภาพของครูและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจหาแนวทางอย่างของ โรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นและนำทางความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน โดยเฉพาะในกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วยใน การเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องอบรมครู โดยกระทำต่อเนื่องกันไปเพราะ ไม่มี หลักประกันได้ว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีคุณภาพคืออยู่ตลอดไป โดยไม่ต้อง มีการนิเทศเพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ

6. เพื่อเป็นการช่วยให้ครูได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป ปรัชญาของโรงเรียน วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียนเพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้บรรลุ ความวัตถุประสงค์

7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกลดคล้อย ในการทำงาน เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติให้บรรลุจุดหมายปลายทางสิ่งเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่

8. ภายในโรงเรียนย่อมมีครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพของงานการเรียนการสอนย่อมแตกต่างกันจะลดช่องว่างดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียน ต้องนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามโดยธรรมชาติมักจะมีปัญหาเกิดขึ้น หากเป็นหน่วยงาน ใหญ่ย่อมแตกต่างกัน โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยคณะครูอาจารย์ นักเรียนพื้นฐานแตกต่างกัน การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลงวิธีหนึ่งก็คือ การนิเทศภายในโรงเรียน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 179) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายใน โรงเรียน ไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการนำเอาความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสู่ภายในโรงเรียน ให้ครูเกิดการพัฒนาการทำงานของตนเอง แต่การนิเทศจากภายนอกโรงเรียนไม่อาจตอบสนอง

ความต้องการของโรงเรียนได้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบหรือวิธีการนิเทศภายในโรงเรียน
ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน มีดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
 2. ครูควรได้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสอนและความก้าวหน้าทางวิชาการ
 3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศเพราะ โครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศจะช่วยในการจำแนกคุณภาพครูและยังสามารถช่วยในการตัดสินใจหาแนวทางอย่างใดในโรงเรียนได้
 4. การนิเทศสามารถกระตุ้นนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูภายในโรงเรียน โดยเฉพาะกรณีนำเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วยเก็บข้อมูลในการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
 5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องให้ครูทำต่อเนื่องกันไปเพราะ ไม่มีหลักประกันว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพตลอดไป โดยไม่ต้องมีการนิเทศเพราะความก้าวหน้าทางวิชาการมีเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ
 6. เพื่อเป็นการให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั่ว ๆ ไป ปรัชญาของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
 7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกลดอค้ยในการทำงานเพื่อจะได้ร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอันเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนปฏิบัติอยู่
- สรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพราะเป็นการนิเทศโดยบุคลากรภายในโรงเรียนเองซึ่งเข้าใจปัญหาของเพื่อนร่วมงานด้วยกันเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดด้วยบรรยากาศแห่งความคุ้นเคยฉันท์มิตร ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ให้ครูช่วยเหลือครู พัฒนากุศลกรให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงการเรียนการสอนทำให้ครูมีวิสัยทัศน์ ก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งประโยชน์แก่ตัวนักเรียนมากที่สุด

5. การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้กำหนดนโยบายและมาตรการการดำเนินงานอย่างชัดเจนตั้งแต่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) จนถึงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2537 (พ.ศ. 2535 – 2539) ในปี พ.ศ. 2537 ได้ประกาศเป็นปีทองแห่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการ

การประดมแห่งชาติ ปี 2539 กำหนดเป็นนโยบายการปฏิรูปการศึกษาใช้การพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา จากการดำเนินการที่ผ่านมา โครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาได้รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ แนวคิดและการดำเนินการในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 51)

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีผู้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้หลายประการ มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันไปตามความเชื่อ ตามแนวคิดของบุคคล สำหรับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักคือการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มตามศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 51)

หลักการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 51)

1. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายใน
2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือผู้บริหารและต้องดำเนินการ โดยเปิด โอกาสให้คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูในโรงเรียนสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู
4. เป้าหมายที่สำคัญในการนิเทศ คือ การส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุกด้านให้เต็มตามศักยภาพ

ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 51) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

ภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา คือ การดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้สามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีการพัฒนาการทุกด้านเต็มตามศักยภาพ ความวัย บุคลากรสำคัญคือครูผู้สอน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตน คือการสอนจนประสบความสำเร็จตามความต้องการ ในขณะที่เดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอและตรงตามความต้องการพัฒนาการของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนโดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการรวมพลังครูและพัฒนาการครู ให้มีความสามารถในการปรับปรุงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น ตอบสนองหลักสูตรแลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ในขณะเดียวกันครูก็มีความมั่นใจ มีขวัญและกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานการจัดการที่ดีเป็นคุณแก่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

โดยทั่วไปและใน โครงการนิเทศภายใน โรงเรียนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งงานเป็น 6 งานตามภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการ งานการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจากการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด พบว่า การนิเทศของโรงเรียนโดยทั่วไปยังไม่ส่งผลให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น เพราะการนิเทศมุ่งเน้นไปที่การบริหารภารกิจโรงเรียนมากกว่าการสอน ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจึงได้พัฒนาแนวคิดในการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้สามารถปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น โดยคาดหวังว่าเมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาระบบการนิเทศอย่างถาวรขึ้นภายในโรงเรียนได้แล้ว โรงเรียนก็จะประสบผลสำเร็จในการบริหารและใช้หลักสูตรประถมศึกษา หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในปัจจุบันมุ่งเน้นการสอนของครู จึงได้นำแนวคิดของกลิคแมน (Glickman, 1985 : 85) ที่จัดขอบข่ายงานพิเศษของโรงเรียนไว้ 5 งาน ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยตรง (Direct Assistance)
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Staff Development)
3. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (Group Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน (Action Research)

กระบวนการพิเศษภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

การพิเศษเพื่อการพัฒนาครูให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายประสงค์ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นมีขั้นตอนกระบวนการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 54)

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสภาพปัจจุบันของสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสภาพความสำเร็จของงานถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับข้อมูลแสดงความสำเร็จของงานหรือดีกว่าหรือสูงกว่าแสดงว่าความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขไม่มี แต่จะต้องมีการเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันไม่สอดคล้องกับข้อมูลแสดงสภาพสำเร็จของงาน หรือด้อยกว่าก็แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1.1 กำหนดสิ่งที่ประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน
- 1.2 กำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์ประเมิน
- 1.3 กำหนดแหล่งข้อมูล
- 1.4 กำหนดวิธีการ เครื่องมือ และระยะที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.5 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.6 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.7 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ
- 1.8 พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศแสดงสภาพปัจจุบันกับสภาพความสำเร็จของงานหรือภาพปลายทาง โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปหรือไม่
- 1.9 เขียนข้อความที่แสดงถึงสภาพที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

1.10 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและนำเสนอให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

2. วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา หมายถึงการวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินและองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อสภาพความสำเร็จของงานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและประเมินแนวทางเลือกที่จะพัฒนา การเลือกจุดพัฒนาให้เหมาะสมทำให้การนิเทศของโรงเรียนมีโอกาสและประสบความสำเร็จได้ จุดที่จะพัฒนาอาจพิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 2.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ
- 2.3 ค่านิยมในการพัฒนาตนเอง
- 2.4 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.5 ความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักเรียน

3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนามีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 3.1 รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3.2 พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3.3 พิจารณาข้อดีและข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
- 3.4 เลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการ

4. การลงมือปฏิบัติ เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาลำดับขั้นตอนการดำเนินการ และกำหนดสิ่งสนับสนุนให้การดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
- 4.2 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
- 4.3 วางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 4.4 จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน
- 4.5 ประชุมชี้แจง และมอบหมายงานให้ตรงความสามารถของผู้นิเทศ
- 4.6 ผู้นิเทศจัดทำปฏิทินนิเทศและประสานปฏิทินนิเทศกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 4.7 ผู้นิเทศจัดกิจกรรมนิเทศตามแผนนิเทศที่ได้รับมอบหมาย ตามปฏิทินนิเทศ

ที่กำหนดไว้

4.8 ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผล
การนิเทศให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ

5. การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการ
นิเทศและผลที่ได้รับระหว่างดำเนินการ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการตามแผนนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำไป
เปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนนิเทศ หากพบว่าไม่เป็นไปตามสภาพความสำเร็จ
ที่กำหนดไว้ก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้นหรือหาก
พบว่าดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่จากการดำเนินการพบว่ามีวิธีการ
ที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2539 : 5) ได้สรุป สาระในการนิเทศให้ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศ
ในขอบเขตของเนื้อหาสาระต่อไปนี้

1. การปฏิบัติตามนโยบายของกรม
2. การปฏิบัติงานตามหลักสูตร
3. การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

เสถียร เทียงธรรม (2542 : 15-16) ได้กล่าวถึงขอบเขตของงานนิเทศภายในโรงเรียน
ไว้ว่า งานนิเทศภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบมี 2 ประเภท คือ

งานหลัก ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอนและการวัดผลและการประเมินผลการเรียน
งานสนับสนุนวิชาการ ได้แก่ งานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน งานปกครอง
งานธุรการและการเงิน งานบริการและความสัมพันธ์กับชุมชน

1. งานหลัก เป็นงานสำคัญซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง หากครูและ
บุคลากรไม่ได้เอาใจใส่ต่องานเหล่านี้ ก็ถือว่าเป็นความล้มเหลวที่สุด งานหลักที่ครูและบุคลากร
ในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติและถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งประกอบด้วย

- 1.1 หลักสูตร เช่น การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
การสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นและการจัดแผนการเรียนการสอน
- 1.2 การเรียนการสอน เช่น การพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การพัฒนาเทคนิค
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาเทคนิคในการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน
- 1.3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เช่น การสร้างข้อทดสอบ การวัด
และประเมินผล

2. งานสนับสนุนวิชาการ เป็นงานที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้งานหลักดำเนินไป
อย่างมีคุณภาพ

2.1 งานที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ เช่น ประโยชน์จากบริเวณโรงเรียน การใช้ อาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการในวิชาต่าง ๆ

2.2 งานปกครอง ได้แก่ งานดูแลและส่งเสริมระเบียบวินัย ความประพฤติของ นักเรียน

2.3 งานธุรการและการเงิน ได้แก่ การปฏิบัติเกี่ยวกับงานธุรการ การปฏิบัติเกี่ยวกับ งานการเงินและพัสดุ ฯลฯ

2.4 งานกิจการนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมนักเรียน การบริการด้านสุขภาพอนามัย และโครงการอาหารกลางวัน ฯลฯ

2.5 งานบริการ ได้แก่ งานแนะแนว บริการห้องสมุด งานสาธารณูปโภค ฯลฯ

2.6 งานสัมพันธ์ชุมชน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การบริการชุมชนสมาคม ครูและผู้ปกครอง ฯลฯ

บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

บทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้บริหาร เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือประสบกับความล้มเหลว ผู้บริหารมีส่วนรับผิดชอบอย่างสูงยิ่งในลำดับแรก นักวิชาการได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทต่อการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุก โอกาส ให้คำแนะนำชี้แหล่งวิชาการให้แก่ครู
2. บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุก ๆ ด้าน
3. ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
4. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

ภานุวัฒน์ จุลไสค์ (2534 : 36-37) กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น ความร่วมมือของบุคลากรภายใน โรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ในการคิดหาเทคนิคการนิเทศภายใน มุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้แบ่ง การนิเทศการศึกษาออกเป็น 10 งาน

1. งานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ครอบคลุมกับงานต่าง ๆ คือ การวางแผนโครงสร้าง หลักสูตร การทำประมวลการสอน การกำหนดผู้สอน การกำหนดโครงการสอน การวางแผน การสอน รวมถึงการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอน

2. งานจัดระบบการสอน เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยการนำ หลักสูตร ไปใช้อย่างเหมาะสม เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียน การจัดการวางสอน

3. งานคัดเลือกบุคลากร เป็นการเลือกสรรคนให้เหมาะสมกับงาน มีการสรรหา

การสอบคัดเลือกและการเก็บรักษาทะเบียนบุคลากร

4. งานการจัดตั้งอำนาจความสะดวกเน้นการออกแบบและเพื่อความสะดวกในการสอน ตลอดจนการวางแผนอาคารเรียนที่ถูกต้อง มีเครื่องแสดงบอกบริษัทเหล่านั้น

5. การจัดวัสดุเพื่อการสอน เป็นการจัดหาตรวจสอบ และคัดเลือกเพื่อการเรียนการสอน ที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. งานจัดอบรมครูประจำการเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูประจำการเพื่อให้ครูมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพทางวิชาการ

7. งานปฐมนิเทศครูใหม่เป็นการเสนอข้อมูลความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ทำให้งานประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

8. งานจัดบริการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนเป็นการอำนวยความสะดวกให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

10. งานประเมินผลเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนต้องประเมินทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 531 - 533) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนกับการนิเทศภายใน โรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. จัดประชุมให้ความรู้และทำความเข้าใจร่วมกับครูและบุคลากรในโรงเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

1.2 ความสำคัญ ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

1.3 ขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียน

1.4 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

1.5 กระบวนการและขั้นตอนของการนิเทศภายในโรงเรียน

1.6 เทคนิควิธีการการนิเทศภายในโรงเรียน

1.7 เครื่องมือของการนิเทศภายในโรงเรียน

1.8 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

2. แต่งตั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนอาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยพิจารณาจากขนาดของโรงเรียน ดังนี้

3. ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความจริงใจและใช้แนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

4. ขอรับการนิเทศจากเพื่อนครูหรือผู้นิเทศ เมื่อพบปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน

5. ให้ความร่วมมืออย่างดีในการนิเทศ ติดตาม ประเมิน

6. ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศให้เข้าใจตรงกันในคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ที่ผู้นิเทศปฏิบัติกรนิเทศในขณะที่ยังมีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ไม่ตรงกัน อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดและความขัดแย้งในการนิเทศ

สำหรับบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการเพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในโรงเรียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 59) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน

2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามวัยและตามศักยภาพ และพัฒนาตนเองให้แก่คณะครูในโรงเรียน

3. จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบนิเทศของโรงเรียน โดยผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลหลักในการดำเนินการ

4. ให้ความรู้ให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศในโรงเรียน

5. ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนกับคณะผู้นิเทศในโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่คณะครูในโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้าของตน

7. เผยแพร่ความสำเร็จของคณะครูในโรงเรียน ให้การเสริมแรง ให้การยกย่องเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญมาก บุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องปฏิบัติงานประสานกันอย่างเป็นระบบ สม่่าเสมอและต่อเนื่องและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียนในการดำเนินการ เพราะการจัดการเรียนการสอนจะก้าวหน้าหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารยังเป็นบุคคลที่ช่วยผลักดัน ส่งเสริมให้กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด

สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 60) กล่าวถึงสภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการไว้ ดังนี้

1. ครูตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนานักเรียนให้ตรงตามความต้องการ

2. ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และตรงตามความต้องการการพัฒนาของนักเรียน ด้วยเทคนิควิธีการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

6. กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

ปรีชาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2543 : 232-235) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาว่า การนิเทศจะประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกันทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน โดยใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสม ขั้นตอนในการบริหารงานนิเทศจึงมีความสำคัญ ที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 45 – 47) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้คือ

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงสภาพปัจจุบันของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วนำมาพิจารณากับข้อมูลที่แสดงสภาพปลายทางหรือสภาพความสำเร็จของงาน ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับข้อมูลแสดงความสำเร็จของงานหรือดีกว่า แสดงว่าความจำเป็นที่จะปรับปรุงแก้ไขไม่มี แต่จะต้องมีการเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันไม่สอดคล้องกับข้อมูลแสดงสภาพความสำเร็จของงานหรือด้อยกว่า ก็แสดงว่ามีความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขการประเมินความต้องการและความจำเป็นโดยการดำเนินการ ได้ดังนี้

1.1 กำหนดสิ่งที่ประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน

1.2 กำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์ประเมิน

1.3 กำหนดวิธีการ เครื่องมือและระยะเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4 กำหนดแหล่งข้อมูล

1.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ

2. พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศแสดงสภาพปัจจุบันกับสภาพความสำเร็จของงานหรือสภาพปลายทางโดยใช้เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องมือ ในการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปหรือไม่

2.1 เขียนข้อความที่แสดงถึงสภาพที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.2 เรียงลำดับความต้องการและความจำเป็นที่จะพัฒนาและนำเสนอให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

2.3 วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา หมายถึงการวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินและองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อสภาพความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและการประเมินแนวทางเลือกเพื่อพัฒนาการเลือกจุดที่จะพัฒนาให้เหมาะสมทำให้การนิเทศของโรงเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ จุดที่จะพัฒนาอาจพิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.3.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.3.2 เจตคติต่อวิชาชีพ

2.3.3 ค่านิยมในการพัฒนาตนเอง

2.3.4 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3.5 ความตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนานักเรียน

2.4 การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุดโดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนาหรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนามีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้คือ

2.4.1 รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา

2.4.2 พิจารณาทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา

2.4.3 พิจารณาข้อดีและข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้

2.4.4 เลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการของ

องค์กร

2.5 การลงมือปฏิบัติเป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้มาโดยลำดับขั้นตอนการดำเนินการและกำหนดสิ่งสนับสนุนโดยการดำเนินการขั้นตอน ดังนี้

2.5.1 กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ

2.5.2 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการซึ่งได้แก่งบประมาณ บุคลากร

สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2.5.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ

2.5.4 วางแผนติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.5.5 จัดทำแผนนิเทศในโรงเรียน

2.2.6 ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของผู้ปฏิบัติ

2.2.7 ผู้ปฏิบัติงานจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและประสานปฏิทิน
การปฏิบัติงานกับผู้เกี่ยวข้อง

2.2.8 ผู้ปฏิบัติงานลงมือใช้ปฏิบัติตามแผนงานตามแผนที่กำหนดไว้ตามปฏิทิน
การปฏิบัติงาน

2.2.9 ผู้ปฏิบัติงานรายงานความก้าวหน้าและผลการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานต้น
สังกัด

2.2.10 การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวม ข้อมูลด้าน
การดำเนินการนิเทศ ผลที่ได้ระหว่างการดำเนินการตามแผนการนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำไป
เปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของงาน หากว่าไม่ประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ก็ต้อง
พิจารณาว่ามีความบกพร่องตรงไหน อย่างไรและหาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้นหรือหากพบว่า
การดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้แต่จากการดำเนินการพบว่ามีวิธีที่ดีกว่า
มีประสิทธิภาพสูงกว่าก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 47-56) ยังได้
นำเสนอการดำเนินกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการนิเทศภายในโรงเรียน

1.1 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.1.1 ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคล
อื่น ทั้งครูนักเรียนและผู้ปกครอง

1.1.2 ให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในโรงเรียน ผู้นิเทศ
ภายในควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างใน ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นผลรวมของคนที่ชวนให้ผู้พบเห็น
เกิดความสนใจศรัทธาที่จะให้ความร่วมมือ ขอมรับนับถือตั้งแต่แรกพบ ด้านสุขภาพร่างกายต้อง
ดูแลสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ มีความสะอาดหมดจด หน้าตาเข้มแข็งแจ่มใสอยู่เสมอ
ด้านการแต่งกาย แต่งกายด้วยความประณีต สุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ด้านการพูด
น้ำเสียงและคำพูด พูดชัดเจน เสียงกังวาน อ่อนโยน มีจังหวะ เน้นหนักเบาให้เหมาะสม ถ้อยคำ
ที่ใช้เป็นถ้อยคำที่สุภาพ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออก กระทำตนให้เป็นบุคคลที่แคล่วคล่องว่องไว
สามารถบังคับจิตใจอารมณ์ไม่อ่อนไหวง่าย สามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความสงบ
ประหยัดไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่แสดงตนเป็นผู้รู้มาก ไม่ตำหนิผู้บังคับบัญชาเหนือคนต่อหน้าผู้เกี่ยวข้อง
ปฏิบัติตนเป็นสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีต่อหน้าผู้เกี่ยวข้อง ถือนโยบายของผู้บังคับบัญชาเหมือนของ

ตนเอง แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปฏิบัติงานร่วมกับลูกน้องตลอดเวลา มีหลักการและอุดมคติ ในการปฏิบัติงาน ไม่ประพฤติดนให้ผู้อื่นวิจารณ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ หมั่นศึกษา หากความรู้เพิ่มเติม ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในปัจจุบัน ถ่ายทอดความรู้ที่ได้แก่ ครูอาจารย์เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียน กระตุ้น ส่งเสริมให้ครูอาจารย์แสวงหาความรู้ ความคิด ริเริ่มในการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ด้านความรับผิดชอบการทำงานในหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสในด้านการเงิน ตรงต่อเวลา ไม่เบียดเบียนเวลาราชการไปทำงาน ส่วนตัว มีความเป็นแบบอย่างต่อบุคลากรทุกฝ่าย กล่าวตัดสินใจในการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลดีต่อ ส่วนรวมต่อโรงเรียน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มุ่งทำงานให้บรรลุความสำเร็จด้วยความเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งงาน มุ่งมั่นพัฒนางานอย่างเป็นระบบ คือ มีความตระหนักใน การปฏิบัติงาน รู้จุดพัฒนานักเรียน รู้วิธีการพัฒนานักเรียนที่กระบวนการและมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จ มาปฏิบัติงานแต่เช้ากลับค่ำและปฏิบัติงาน วันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของทางราชการทุกกิจกรรม ด้านอารมณ์และ สุขภาพจิตที่ดี กระทำงานด้วยความมั่นคงไม่ถดถอยกลับไปกลับมา มีความกล้าหาญกล้าเผชิญกับ ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความมั่นคง แก้ไขปัญหาด้วยปัญญาด้วยสติและมีความรับผิดชอบ มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจได้ทันท่วงที มีความสงบเสงี่ยม ไม่เห็นแก่ตัว มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ประจักษ์ตัว

แนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ทีมงานนิเทศภายในโรงเรียน ได้ปฏิบัติด้วยความตั้งใจมั่นและสม่ำเสมอ สามารถปฏิบัติ ความเป็นกิจนิสัยก่อให้เกิดคุณลักษณะประจำตัว เป็นแบบอย่างที่ดีของครู อาจารย์ และบุคลากร ภายในโรงเรียนนอกจากทีมงานนิเทศภายใน ได้ตระหนักอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู อาจารย์ เพื่อก้าวไปสู่ยุคปฏิรูปการเรียนรู้ จึงได้พยายามสนับสนุนและสร้างบรรยากาศให้ เอื้อต่อการพัฒนาการ โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ของงาน
2. เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคลากร
3. กระตุ้นเร้าให้คณะครู อาจารย์ได้ประเมินตนเอง
4. สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอและทันสมัย
5. กระตุ้นให้คณะครูอาจารย์ พัฒนาการจัดห้องเรียนให้แปลกใหม่และ

น่าสนใจอยู่เสมอ ตลอดจนจัดห้องเรียนให้ทราบถึงผลผลิตหรือกิจกรรมที่สำเร็จ

6. ให้ความสำคัญและยอมรับครู อาจารย์ ที่มีความคิดใหม่ ๆ ที่มีความคิด

สร้างสรรค์

7. สร้างประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้กับครูอาจารย์โดยผ่านทางสื่อหลาย ๆ ทาง

8. ช่วยเหลือ สนับสนุน ครูอาจารย์ในการพัฒนาเทคนิคการประเมิน ความก้าวหน้าของนักเรียน

9. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหาร กรรมการนิเทศภายในเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาครูอาจารย์ ตลอดจนพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภายใน โรงเรียน

10. จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

11. กระตุ้นส่งเสริมให้ครู นักเรียนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกัน

12. กระตุ้นส่งเสริมให้ครูผู้ปกครองได้พบปะและวางแผนร่วมกัน

13. กระตุ้นให้ครูนักเรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผลการดำเนินงาน ในชั้นเรียน

14. กระตุ้นให้คณะครูผู้สอนได้มีการประชุมบ่อย ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิค การประเมิน เป็นต้น

จากแนวทางดังกล่าว จึงได้มีความสำคัญต่อการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน โดยปฏิบัติตามกิจกรรมนิเทศภายใน เพื่อให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ เน้นการพัฒนา การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาของ โรงเรียนและประเทศชาติต่อไป

1.2 การแต่งตั้งทีมงานนิเทศภายใน โรงเรียน

จากการประชุมแต่งตั้งทีมงานนิเทศภายในประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้าสายชั้นและหัวหน้าวิชาการ

2. การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศตามกระบวนการนิเทศภายใน 6 ขั้นตอน

ทีมงานนิเทศในโรงเรียนปฏิบัติกิจกรรมนิเทศภายใน โรงเรียน ตามกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ชั้นตระหนัก

2.1.1 ประชุมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล นักเรียนทุกด้าน

2.1.2 ประชุมชี้แจงและปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพ นักเรียน (ระดับสายชั้น / กลุ่มสาระต่าง ๆ)

2.1.3 ประชุมปฏิบัติการ วิเคราะห์ สาเหตุที่ทำให้ นักเรียนมีปัญหา

2.2. ขั้นรู้จุดพัฒนา

2.2.1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน / เป้าหมาย / คุณภาพนักเรียน
ที่ต้องการ / โครงการวิจัยในชั้นเรียน

2.2.2 ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียน
ในความรับผิดชอบ รายวิชา / ชั้น / คน กำหนดเป้าหมายการพัฒนา

2.2.3 วิเคราะห์งานเชิงระบบคุณภาพการสอนในด้านต่าง ๆ ของครูเอง ประเมิน
ตนเอง กำหนดรายการ พัฒนาตนเอง / นักเรียน

2.3 ขั้นรู้วิธีพัฒนา

2.3.1 จัดคลินิกครู ศูนย์นวัตกรรมแหล่งความรู้ จัดทำเอกสารคำراءให้ศึกษา
(ครูนำเสนอผลการศึกษา จัดป้ายนิเทศ)

2.3.2 จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกัน จัดเอกสารและป้ายนิเทศ

2.3.3 จัดการประชุม อบรมประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียน
การสอน สื่อ การประเมินผล

2.3.4 ให้ศึกษาคูงานครูคนอื่น / โรงเรียนอื่น

2.3.5 จัดปรึกษาทางวิชาการจากครูแกนนำ ครูต้นแบบหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ร่วมกัน

2.3.6 จัดเวทีให้ครูนำเสนอวิธีที่ใช้ได้ผล

2.4 ขั้นลงมือปฏิบัติ

2.4.1 ตรวจสอบงานครู ตรวจสอบแผนการสอน สื่อ เครื่องมือวัด ประเมินผล
เอกสารทะเบียนต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของครู

2.4.2 เยี่ยมชั้นเรียน

2.4.3 สังเกตการณ์สอน ตามวิธีที่กำหนด

2.5 ขั้นตรวจสอบผลการปฏิบัติ

2.5.1 สุ่มสอบนักเรียน

2.5.2 ตรวจสอบงานนักเรียน

2.5.3 ใช้เครื่องมือมาตรฐานประเมินผลงานนักเรียน

2.6 ขั้นภูมิใจเผยแพร่

2.6.1 ให้นำงานผลการสอน / โครงการกิจกรรมพัฒนา

2.6.2 ประชุมสรุปผลงานประจำปี ครูเสนอผลการสอนต่อผู้ปกครอง

2.6.3 จัดทำเอกสารรายงาน นิทรรศการ ผลงานดีเด่นของครู นักเรียน

3. การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1 การประชุมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลนักเรียนทุกด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนทุกด้านมีวิธีการหลากหลายแต่ทางโรงเรียนควรมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแนวทางเดียวกันและให้เหมาะสมกับความต้องการเพื่อจะได้นำไปจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนและนำไปจัดทำเป็นแผนการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้ครูอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลนักเรียนทุกด้าน เช่น แบบบันทึกการสอน แบบบันทึกการตรวจแบบฝึกหัด ตลอดจนนำเครื่องมือรวบรวมข้อมูลนักเรียนทุกด้านไปใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน

3.2 การประชุมชี้แจงและปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน

ความสามารถในการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนของครูอาจารย์ ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียนซึ่งเป็นสภาพปัจจุบัน และมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนทุกด้านซึ่งครูอาจารย์ จะได้กำหนดแนวทางอย่างหลากหลายและเลือกวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

3.3 การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน

การประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ทำให้ครูอาจารย์ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนของนักเรียนและครูอาจารย์ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.4 การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบของรายวิชา / ชั้น / คน

กำหนดเป้าหมายและจัดทำแผนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบรายวิชา / ชั้น / คน สามารถวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน ทำให้สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบให้บรรลุผลสำเร็จตามศักยภาพถึงขีดสูงสุดของนักเรียน

3.5 การประชุมวิเคราะห์เชิงระบบ ประเมินตนเอง / นักเรียน

เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพ การดำเนินงานการศึกษาต้องเป็นไปเชิงระบบ ประกอบด้วยปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ รวมทั้งต้องมีการประเมินผลที่เป็นผลผลิตและผลกระทบของระบบการศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา ให้ครูอาจารย์ได้ประเมินตนเอง กำหนดรายการพัฒนาตนเอง กำหนดรายการพัฒนานักเรียน รวมไปถึงให้ครูอาจารย์สามารถเสนอเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนได้

3.6 ศูนย์นวัตกรรม แหล่งค้นคว้า

ศูนย์นวัตกรรมเป็นที่รวบรวมหนังสือ วารสาร วัสดุต่าง ๆ ที่ได้คัดเลือกไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครู เป็นห้องที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีการจัดหาหนังสือและวัสดุเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ ครูมีอิสระในการเข้ามาใช้ด้วยตนเองตลอดเวลา ยืมหนังสือหรือวัสดุออกไปใช้ได้ ตามความต้องการ ภายในห้องมีที่ประชุมกลุ่มย่อย และแหล่งแสดงผลงานดีเด่นของครูที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

3.6.1 ห้องปฏิบัติการหลักสูตร (Curriculum Laboratory) เป็นศูนย์กลางที่จะรวบรวมวัสดุอุปกรณ์การสอน หนังสือคู่มือและแบบเรียนต่าง ๆ เป็นแหล่งวิชาการและกระตุนการทำงานในวิชาชีพครู

3.6.2 ห้องสมุดสำหรับครู จัดหาหนังสือด้านวิชาการสำหรับครู โดยเฉพาะ

3.6.3 ป้ายนิเทศสำหรับแจ้งข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ

3.6.4 มุมแสดงผลงานดีเด่น

3.7 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกัน

ครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนมีความสามารถความถนัดแตกต่างกัน เมื่อนำความสามารถที่มีอยู่ มาเสนอให้เพื่อนครูตามรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้และได้นำความรู้ใหม่ไปหลอมรวมกับความรู้เดิม ย่อมทำให้เกิดความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนครู อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ นำความรู้ที่ตนถนัดมาถ่ายทอดให้แก่เพื่อนครูด้วยกันทำให้เกิดแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติงาน ได้ดีขึ้นและสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ที่มีประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

3.8 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมเพื่อลงมือปฏิบัติจริงตามความต้องการของครู และตามนโยบายเพื่อให้ครูได้ลงมือปฏิบัติ บังเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ เช่น การทำแผนการสอน สื่อ การประเมินผล การประชุมเชิงปฏิบัติการ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน

3.9 การประชุมปฏิบัติการเขียนแผนการสอน

การประชุมปฏิบัติการเขียนแผนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูอาจารย์จะต้องวิเคราะห์ผู้เรียนทุกด้าน ศึกษาหลักสูตรจนเกิดความเข้าใจและวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำมาจัดทำแผนการสอน หรือ โครงสร้างของหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.10 การประชุมปฏิบัติการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูอาจารย์จะต้องมีความเข้าใจและเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์กระแสการปฏิรูปการศึกษาและสามารถนำกระบวนการเรียนรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองได้ทุกสถานการณ์

3.11 กิจกรรมศึกษาดูงานคนอื่น / โรงเรียนอื่น

การศึกษาดูงานเป็นประสบการณ์ตรงในการปรับปรุงงาน คุณคนอื่นสอนคุณเอง ศึกษาข้อดี ข้อบกพร่อง ข้อจำกัดเมื่อต้องนำมาปรับปรุงงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

3.12 การจัดปรึกษาทางวิชาการจากครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูที่ได้ผ่านการอบรมพิเศษเฉพาะเรื่องจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูแต่ละคนจะมีความสามารถเฉพาะทางคนละแบบและแต่ละคนก็จะได้รับและผ่านการฝึกอบรมมาคนละด้าน ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน การจัดให้มีกิจกรรมจัดปรึกษาทางวิชาการ จากครูแกนนำ ครูต้นแบบหรือครูที่ผ่านการอบรมพิเศษเฉพาะเรื่อง ให้แก่ครูที่มีความสนใจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ จะก่อให้เกิดความรู้ สามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3.13 เทคนิคการตรวจแผนการสอน

แผนการสอนเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรมากน้อยเพียงใด การตรวจแผนการสอนของทีมงานนิเทศภายในเป็นการกำกับดูแลการศึกษาของโรงเรียนอีกทางหนึ่ง

3.14 การเยี่ยมห้องเรียน

การเยี่ยมห้องเรียนเป็นวิธีการที่ผู้นิเทศเข้าไปร่วมรับรู้การปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ในห้องเรียน พบปะนักเรียน แสดงความชื่นชม เมื่อพบสิ่งที่ดี ชี้แนะเมื่อพบสิ่งที่ควรปรับปรุง

3.15 การสังเกตการสอน

การสังเกตการเรียนการสอนเป็นเทคนิคพื้นฐานอย่างหนึ่งของการนิเทศ เมื่อผู้นิเทศมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน จะต้องหาโอกาสสังเกตการณ์เรียนการสอนในห้องเรียน ผู้นิเทศจะต้องสังเกตนักเรียนในห้องเรียนขณะที่กำลังเรียน ทำงาน หรือเล่นทั้งในห้องเรียน ห้องสมุด ศูนย์อุปกรณ์การสอน ห้องประชุม สนามกีฬา ห้องอาหาร โดยผู้นิเทศจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในการร่วมกิจกรรมทุกประเภท เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลแม้ว่าในการสังเกตนั้นความสนใจของผู้นิเทศจะอยู่ที่เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและในเวลาเดียวกัน ผู้นิเทศจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวครูด้วย เช่น อาจจะทราบว่านักเรียนมีความเคารพหรือเชื่อฟังครูหรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกรักอย่างไรกับครู บุคลิกภาพบางอย่างของครู มีผลต่อการเรียนการสอนนักเรียน ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการสอนของครู อาจารย์

และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาของครู อาจารย์และนักเรียน

3.16 วิธีการสุ่มสอบ

การสุ่มสอบ เป็นการประเมินผลการพัฒนาของนักเรียนอย่างคร่าว ๆ โดยเน้นทักษะพื้นฐานของนักเรียน

3.17 การตรวจผลงานนักเรียน

การตรวจผลงานนักเรียน เป็นวิธีหนึ่งของการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง เพื่อตรวจสอบความสามารถของนักเรียน และการพัฒนาด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ด้านคุณลักษณะอื่น ๆ ที่พึงประสงค์

3.18 การประเมินคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณภาพผู้เรียน เป็นผลผลิตของระบบการศึกษา ดังนั้น การประเมินคุณภาพนักเรียนจะทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย ที่ส่งผลถึงคุณภาพนักเรียน

3.19 การรายงานผลการเรียนการสอน / โครงการ / กิจกรรม

การรายงานผลการสอน การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ เป็นการสรุป ประเมินการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลในการร่วมกันวางแนวทางการพัฒนาและจัดทำ การเผยแพร่ผลงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

3.20 การเดิน โดยรอบ (Walking Around)

การเดิน โดยรอบเป็นการติดตาม กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ คนงาน นักการภารโรงและนักเรียนให้ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเพื่อดูแลความเรียบร้อยของ บริเวณโรงเรียน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของงานที่พัฒนาและให้ ความช่วยเหลือแก่ครูอาจารย์ เพื่อดูแลให้ขวัญ กำลังใจ การปฏิบัติงานของครูอาจารย์ คนงาน นักการภารโรง

การเดิน โดยรอบโรงเรียนทำให้รู้สึก จุดด้อย ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนรายวันสามารถ แก้ไขได้ทันที ไม่ปล่อยให้สะสมให้เกิดปัญหาที่ต่อเนื่องที่จะทำให้ยากแก่การแก้ปัญหา ผู้บริหารจะต้องเดินรอบโรงเรียนและทุกจุดของโรงเรียนจะอยู่ในสายตาของผู้บริหารโรงเรียนและ มีการปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน จนมีผลให้ครูมีความคุ้นเคย กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าขอ คำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอน โดยมีข้อพึงระวังในการเดิน โดยรอบนี้ คือ อย่าให้ครู คิดว่าเป็นการเดินเพื่อจับผิด ประโยคหรือวลีที่ใช้ เช่น วันนี้เป็นอย่างไรบ้าง เด็กเป็นอย่างไร มีอะไรให้ช่วยไหม งานยุ่งมากไหม เป็นต้น ผู้บริหารสามารถเดินได้ในช่วงเวลาว่างจากงาน ภารกิจอื่นที่สำคัญ อาจเป็นเวลาเช้าหรือระหว่างครูปฏิบัติการสอน เช้า กลางวัน บ่าย แล้วแต่

ความสะดวก แต่ควรกำหนดว่าต้องได้เดินดูโดยรอบทั้งอาคารเรียนทุกชั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การดำเนินการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 นั้น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน ดังต่อไปนี้

ประธาน โรจนคุณธรรม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านศรีฐาน สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2540 พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนและได้ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำรา และการฝึกอบรม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การรายงานข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุม และตรงตามความเป็นจริง
2. การวางแผน มีการจัดทำแผนการนิเทศภายใน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ปัญหาสำคัญที่พบคือ บุคลากรไม่มีทักษะในการจัดทำแผนและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ โรงเรียนมีการประชุมชี้แจงและวิเคราะห์ความจำเป็นของสื่อที่ต้องใช้บุคลากรมีส่วนร่วม มีการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ รวมทั้งการจัดเก็บรวบรวมสื่อ การควบคุมการใช้ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การบันทึกในสมุดนิเทศไม่ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน
4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติตามแผนงาน / โครงการนิเทศภายในมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ การรายงานความก้าวหน้าให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ผู้รับการนิเทศไม่ยอมรับสภาพที่ตัวเองเป็นอยู่ตามที่ผู้นิเทศได้เสนอแนะทำตามความคิดของตนเอง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การประเมินผล บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินผลตามปฏิทินที่กำหนด และสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ นำผลการประเมินรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การประเมินผลมีความล่าช้าไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

รุ่งนภา บุญกลาง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านบึง (สุประชาอุบลกลางนุสรณ์) สำนักงานประถมศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ขั้นตอนการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คณะกรรมการนิเทศ ได้มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานโดยครูอาจารย์ได้มีส่วนร่วม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การดำเนินงานไม่ครอบคลุมสภาพปัญหา สาเหตุเนื่องจาก ครูอาจารย์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูอาจารย์มีคาบสอนมาก โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายในให้ครอบคลุมโครงสร้างเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายใน และจัดประชุมวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในช่วงต้นปีการศึกษา
2. ขั้นการวางแผน ครูกรรมการนิเทศภายในจัดทำแผนงาน โครงการและปฏิทิน การปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร จัดทำเอกสาร การประชุมชี้แจงครู ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การจัดทำแผนงาน โครงการ ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ด้านการวางแผน ข้อมูลไม่เพียงพอ ระบบข้อมูลไม่ชัดเจน การประสานแผนไม่รัดกุม โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยส่งครูเข้ารับการอบรม แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผน ปฏิบัติการและคณะกรรมการนิเทศภายในร่วมกันสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผน โดยให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการทำงาน
3. ขั้นการปฏิบัติการนิเทศโรงเรียน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในและดำเนินการตามแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ ปัญหาสำคัญที่พบคือ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สาเหตุเกิดจากบุคลากรมีงานหลายด้าน ผู้นิเทศขาดความรู้ และทักษะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล การวิเคราะห์ผลและการจัดทำรายงาน ไม่ครบขั้นตอน ขาดอุปกรณ์ นำผลการประเมินไปใช้น้อย โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยกำหนดภารกิจและบุคลากรรับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถ สร้างความเข้าใจร่วมกันในบทบาทหน้าที่ จัดสายการนิเทศเป็นระดับชั้น
4. ขั้นตอนการประเมินผลและรายงานผล คณะกรรมการนิเทศภายในจัดหาเครื่องมือวางแผน ดำเนินการประเมิน วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน โดยใช้เครื่องมือสังเกตและสารสนเทศของโรงเรียน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน โดยการประชุมครูแล้วจัดทำเป็นรายงานเสนอตามสายงาน ปัญหาที่พบคือ ครูอาจารย์มีงานมาก ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการสร้างเครื่องมือประเมินผล การวิเคราะห์ผลและการจัดทำรายงานไม่ครบขั้นตอน ขาดอุปกรณ์ นำผลการประเมินไปใช้น้อย โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม จัดสร้างจัดหาเครื่องมือประเมินผลที่มีคุณภาพ จัดทำแผน

การประเมินผลให้ทุกโครงการ กำหนดแผนการประเมินกิจกรรมให้ชัดเจน แต่งตั้งกรรมการประเมินผล การดำเนินงานออกเป็นหลายชุด จัดศูนย์ประสานงานการนิเทศภายในจัดตั้งอำนาจความสะดวกในการปฏิบัติงานและผู้บริหารร่วมประเมินผลโดยตรง

เข็มชาติ มหิปปโกชน (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครูจำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพ มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ด้านการประเมินผล และรายงานผล มีรายชื่อที่มีระดับการปฏิบัติมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 ชื่อ ในแต่ละด้าน

2. ข้าราชการครูจำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพมีปัญหาในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผนและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและมีรายชื่อที่มีปัญหามากและค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 ชื่อ ในแต่ละด้าน

กัลยา ราสา (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง สํารวจปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามกระบวนการนิเทศภายในตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2541 ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการในแต่ละงาน ตามกระบวนการนิเทศภายใน แต่ละชั้นคอน ดังนี้

งานที่ 1 งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในชั้นคอนที่ 2, 3, 4 และ 5 ส่วนชั้นคอนที่ 1 ไม่แตกต่างกัน

งานที่ 2 งานการเรียนการสอน ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในชั้นคอนที่ 2 และ 5 ส่วนชั้นคอนที่ 1, 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน

งานที่ 3 งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในชั้นคอนที่ 2, 3, 4 และ 5 ส่วนชั้นคอนที่ 1 ไม่แตกต่างกัน

งานที่ 4 งานวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในชั้นคอนที่ 3 และ 4 ส่วนชั้นคอนที่ 1, 2 และ 5 ไม่แตกต่างกัน

งานที่ 5 งานห้องสมุด ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขั้นตอนที่ 1, 2, 3, 4 และ 5

งานที่ 6 งานนิเทศภายใน ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขั้นตอนที่ 2, 3, 4 และ 5 ส่วนขั้นตอนที่ 1 ไม่แตกต่างกัน

งานที่ 7 งานอบรมวิชาการ ผู้บริหารมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขั้นตอนที่ 3 และ 4 ส่วนขั้นตอนที่ 1, 2 และ 5 ไม่แตกต่างกัน

พิชิต ถนัดคำ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวม มีปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่ผู้รับการนิเทศมีปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางและ ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาเป็น 3 ชั้น อยู่ในระดับปานกลางและปัญหาอีก 2 ชั้น อยู่ในระดับมาก คือ ชั้นการสร้างขวัญและกำลังใจ และชั้นการวางแผนการนิเทศ ส่วนผู้ให้การนิเทศ บุคลากรใน โรงเรียนขนาดเล็กและบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาโดยรวม และทั้ง 5 ชั้นอยู่ในระดับ มาก นอกจากนี้ บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาโดยรวมและทั้ง 5 ชั้น อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. บุคลากรโดยส่วนรวม และจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนมีความคิดเห็น ด้วยเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน มัธยมศึกษา โดยรวมและรายขั้นตอน 5 ชั้นอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นรายชื่ออยู่ในระดับ มากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละขั้นตอนดังนี้ ประชุมสำรวจสภาพปัญหาความต้องการใน โรงเรียน แจงนโยบายของโรงเรียนเพื่อให้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการนิเทศ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานและกิจกรรมอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงาน มีโอกาสพัฒนาตนเองและตั้งคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล

คำสิงห์ เกษีสังข์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูโดยส่วนรวม ครูวิชาการและครูสายผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก มีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ใน ระดับปานกลางและมีปัญหาการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา

การลงมือปฏิบัติและการหาแนวทางเลือก เพื่อพัฒนาอยู่ในระดับน้อยและอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขและการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

ตุเมร ปัดคานี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นครูผู้สอนมีทฤษฎีในด้านสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ดังนี้ กำหนดจุดที่จะต้องพัฒนา ประชุมชี้แจงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดหาสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ประชุมชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียน ได้เข้าใจและรับทราบแผนการดำเนินการและบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในและกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินผลการนิเทศภายใน

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา มีทฤษฎีค่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เสนอปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน โดยเรียงข้อที่มีความถี่สูงสุด ดังนี้ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจขั้นคอน วิธีการ กระบวนการในการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการวางแผน และกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศและไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลและรายงานผล ขาดงบประมาณ ผู้บริหารไม่มีเวลาปฏิบัติกรนิเทศภายในและครู ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน

คอม พรหมทอง (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครู โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนเห็นว่ามีปัญหา การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการปฏิบัติงานการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

2. ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้าราชการครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ข้าราชการครูได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำนวน 140 คน ด้านการวางแผนการนิเทศ จำนวน 129 คน ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ จำนวน 124 คน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ จำนวน 116 คนและด้านการประเมินผลการนิเทศ จำนวน 108 คน ประคินธุ์ ญาณเกษ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า

1. โรงเรียนทุกโรงได้มีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา มีการประชุมคณะครูเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน จัดทำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จัดให้มีแผนการนิเทศภายในและได้ทำเพิ่มข้อมูลในลักษณะทำเป็นรูปเล่ม แต่ที่เก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์มีเพียง 5 โรง (ร้อยละ 12.82) ปัญหาที่พบ คือ ผู้นิเทศขาดความรู้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและขาดเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหานั้น โรงเรียนควรได้จัดทำโครงการอบรมครูและขอความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์

2. โรงเรียนทุกโรงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียนมีการประชุมคณะครูเพื่อพิจารณาแต่งตั้งกรรมการนิเทศ มีหลักฐานการประชุมเพื่อกำหนดทางเลือกนโยบาย เป้าหมายและมาตรการในการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ขรรมนุญ โรงเรียนและแผนปฏิบัติการของโรงเรียนและจัดให้มีคู่มือเอกสารและตำราที่ให้ความรู้เพื่อการนิเทศ แต่จัดไว้ในห้องพักครูมีเพียง 18 โรง (ร้อยละ 46.15) และจัดไว้ในห้องสมุด 21 โรง (ร้อยละ 53.85) ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนขนาดเล็กขาดบุคลากรและปฏิบัติการนิเทศไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ในปฏิทิน ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหานั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการตามความเหมาะสม

3. โรงเรียนทุกโรงมีแผนงานโครงการ ในการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ มีการประชุมคณะกรรมการนิเทศและคณะครูเพื่อกำหนดแผนงานโครงการ ในการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ และโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน ปัญหา

ที่พบ คือ บุคลากรขาดความรู้ในการสร้างสื่อ การประเมินผลการสร้างสื่อและขาดงบประมาณ
แนวทางในการแก้ปัญหา คือ ขอความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาสื่อและส่งบุคลากรเข้าอบรม

4. โรงเรียนทุกโรงมีหลักฐานบันทึกการนิเทศภายในของผู้รับการนิเทศทุกคน ทุกโรง
ได้มีการสรุปผลการนิเทศภายในเป็นระยะเป็นประจำ ปัญหาที่พบคือ ผู้รับการนิเทศไม่นำผล
การนิเทศไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะ ผู้นิเทศไม่มีความมั่นใจใน
การนิเทศและไม่ได้ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการแก้ปัญหา คือ โรงเรียนควร
สร้างความตระหนักให้แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน

5. โรงเรียนทุกโรงมีการนิเทศภายใน โดยมีเอกสารการประชุมของโรงเรียนว่าด้วย
การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน มีหลักฐานการกำหนดวิธีประเมินผลการนิเทศ
มีเครื่องมือประเมินผลและมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในชี้แจงผลการนิเทศให้ผู้รับ
การนิเทศทราบทุกโรง ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องการประเมินผล
แนวทางการแก้ปัญหา คือ โรงเรียนควรส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและของบประมาณสนับสนุน
จากหน่วยงานต้นสังกัด

พงษ์ศักดิ์ บึงนวม (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศ
ภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู
ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโดยส่วนรวมและครูวิชาการเห็นว่า โรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการตามมาตรฐาน
การนิเทศภายใน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน
มีการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ช่วยผู้บริหารและ
ครูผู้สอนเห็นว่า โรงเรียนที่มีการดำเนินการโดยรวมและเป็นรายด้าน 2-3 ด้านอยู่ในระดับมาก
คือ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในและมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจน
มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้วางแผนการนิเทศ มาตรฐานที่ 3 มีแผนนิเทศ
ที่นำไปใช้ให้บังเกิดผลจริงได้ (เฉพาะครูผู้สอน) มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนมีระบบการประเมินผล
การนิเทศและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการนิเทศ (เฉพาะผู้บริหาร)

วิจิต ชูราณี (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
มีการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน คือ ด้านการให้คำปรึกษาหารือ ด้านการประชุม ด้านการศึกษานอกสถานที่ ด้านการสนทนาทางวิชาการ ด้านการบริการเอกสารทางวิชาการ ด้านการสังเกตการสอน ด้านการศึกษาจากเอกสารหรือตำราและระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการสาธิตการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมาก คือ กำหนด จุดมุ่งหมายของการประชุมแต่ละครั้งไว้อย่างชัดเจน เตรียมวาระสำหรับการประชุมแต่ละครั้งและ เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัว

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมและรายด้าน 7 ด้านไม่แตกต่างกันแต่ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติงานนิเทศภายในด้านการประชุมมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมยศ ไชโย (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเหล่าขาว อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า

1. การพัฒนากระบวนการสังเกตการสอน ช่วยกระตุ้นให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าปรับปรุงวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเกิดเครือข่ายความร่วมมือของแต่ละสายงานที่ช่วยผลักดันให้มีกระบวนการสังเกตการสอนอย่างต่อเนื่องและมีการกระตุ้นในระหว่างการประชุมครูและผู้บริหารที่เน้นและส่งเสริมให้มีการสังเกตการสอนตามกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียน

2. การพัฒนากระบวนการวางแผนการสอน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขแล้วทำให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเตรียมการสอนที่ดีขึ้น และกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเองก็มีความกระตือรือร้นที่จะจัดทำแผนการสอนมากขึ้นและช่วยให้กระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกด้าน โดยโรงเรียนมีตารางการวางแผนการสอนและกำหนดแผนการตรวจแผนการสอนที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

3. การพัฒนากระบวนการตรวจสอบการสอน ทำให้ครูผู้สอนได้ทราบข้อดี ข้อบกพร่อง ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขแล้ว ทำให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการเตรียมการสอนที่ดีขึ้นและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเองก็มีความกระตือรือร้นที่จะจัดทำสื่อการสอนมากขึ้น เพราะได้รับการกระตุ้นจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร โรงเรียนที่ได้รับทราบปัญหาการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและรู้แนวทางการส่งเสริมให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาการจัดทำสื่อการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นการช่วยให้กระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วงเดือน พายุพัค (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหา

ของการนิเทศภายในก่อนการพัฒนาครูผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศภายใน การปฏิบัติการณ์เทศภายในขาดระบบการติดตามที่ดี ขาดประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหา หลังจากการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในแล้ว พบว่า ครูผู้สอนสามารถนำความรู้และข้อเสนอแนะจากการนิเทศภายในของครูผู้นิเทศไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะส่งผลถึงความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

ประเสริฐ เพ็ญกุลนท (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนบ้านโคกกระบือ ตำบลอำเภอเทพารักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนบ้านโคกกระบือ ครูผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ตามหลักวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาศัยกระบวนการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอนและกระบวนการบริหารงานวิชาการเป็นกลไกพัฒนาการดำเนินงานนิเทศการสอนภายในโรงเรียน ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งต่างก็ตกลงร่วมกันว่าจะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูผู้รับการนิเทศปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รังสฤษฎ์ ศรีปัญญา (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนหนองพอกวิทยายน ตำบลหนองคอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ก่อนดำเนินการพัฒนาครู – อาจารย์มีความต้องการรับการนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การปฏิบัติงานธุรการในชั้นเรียนมีสภาพต้องการรับการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก จากนั้นผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้จัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเน้นที่วิธีการและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และการจัดทำงานธุรการในชั้นเรียนโดยดำเนินการตามกลยุทธ์ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือนิเทศภายในโรงเรียน และการนิเทศภายในโดยให้ครูอาจารย์ทุกคนเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งมีการดำเนินการนิเทศกันเอง

2. ผลการดำเนินการพัฒนาระบบงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้วยกลยุทธ์ 3 อย่าง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการสังเกตการสอน การสาธิตการสอน และการประชุมทางวิชาการ พบว่า ครู-อาจารย์มีการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทำให้

ผู้ที่ได้รับการนิเทศมีความมั่นใจในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับจัดกิจกรรมการเรียน การสอนมากขึ้นมีความมั่นใจในการนิเทศซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความรู้ความเข้าใจใน การปฏิบัติงานธุรการในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจในการนิเทศภายในโรงเรียน จากการสังเกต สัมภาษณ์ นอกจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และการสังเกตการสอนแล้ว ยังเป็นการกระตุ้น ชักจูง สนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศได้ปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ของตนเองเพื่อจะได้จัดกระบวนการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามข้อเสนอแนะ ของผู้รับการนิเทศให้มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น การประชุม กำกับ ติดตามทำให้เราทราบถึง การพัฒนาศักยภาพการสอน ปัญหาและอุปสรรคจากการนิเทศแต่ละครั้ง พร้อมทั้งสามารถที่จะ ระดมความคิดเพื่อกำหนดแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและรวบรวมงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน โรงเรียน มีดังต่อไปนี้

สโพน (Sphon. 1987 : 17-19) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การปรับปรุงการนิเทศการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดีขึ้น ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องปรับปรุงทักษะของครูในเรื่อง สำคัญหลายประการ เช่น เรื่องการวางแผน การดูแลเด็กนักเรียน การประเมินผลตลอดจน การควบคุมพฤติกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน เพื่อมุ่งใจให้ผู้นิเทศมองเห็น ความบกพร่องในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกอบรมสิ่งต่าง ๆ

ฮอลด์สเตอร์ (Holster. 1999 : 2306-A) ได้ศึกษาคู่มือสอนที่ได้รับผลกระทบจาก การนิเทศ พบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีผู้ไปทำการนิเทศโดยเฉลี่ย 17 – 20 ครั้งต่อเดือน มีชมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับต่ำ ผู้บริหารและครูให้ความสนใจต่อการนิเทศแบบเพื่อน ร่วมงานและมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน

ทิลานัน (Tilahun. 1983 : 2168-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย ใช้กลุ่มตัวอย่างครูศึกษานิเทศก์และ นักวิชาการ พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรม ปฏิบัติการ การสาธิต การสอน การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน การจัดกิจกรรม นิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางและมีความเห็นสอดคล้องกันอีกว่า การนิเทศใน ลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศศึกษาก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศที่ใช้อำนาจและการบังคับ

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061-A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา รัฐอินเดียนา สหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นความต้องการมีความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการประเมินผล และต้องการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

ดังนั้นเพื่อทราบสภาพและปัญหาการนิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ การสรุปและรายงานผลการนิเทศ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารงานภายในโรงเรียนให้ครูผู้สอนในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรวิรมย์ เขต 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหารและ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 79 โรงเรียน มีครูรวมทั้งสิ้น 1,330 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ตามตารางอัตราส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (R.V Krejcie & D.W.Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 297 คน ทำการสุ่มตามลำดับขั้น คือ ทำการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน หลังจากนั้นสุ่มกระจายกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้การสุ่มอย่างง่ายขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน แบ่งออกเป็น

2.1 ผู้บริหาร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 148 คน

2.2 ครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 149 คน

ดังตารางแสดงการสุ่มตัวอย่างจากประชากร ค่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

อำเภอ	จำนวนของโรงเรียน		จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	กลาง	ใหญ่		
ละหานทราย	8	7	202	45
ปะคำ	1	11	216	48
โนนดินแดง	-	3	44	10
นางรอง	5	9	242	54
หนองกี่	2	11	227	51
หนองหงส์	6	7	186	42
โนนสุวรรณ	-	3	69	15
เฉลิมพระเกียรติ	1	5	144	32
รวม	23	56	1,330	297

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือสอบถาม การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างมาตรวัดการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในครั้งนี้ มี 3 คน ได้แก่คนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน คนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มี จำนวน 40 ข้อโดยการออกแบบสอบถามในรูปของตัวเลือก ในรูปวัดทัศนคติของ Likert ที่เรียกว่าวิธีการประมาณค่าร่วมและกำหนดช่วงความรู้สึกเท่ากับ 5 ช่วงแบบต่อเนื่อง คือ

ระดับปัญหามากที่สุด	มีค่าคะแนน	5
ระดับปัญหามาก	มีค่าคะแนน	4
ระดับปัญหาปานกลาง	มีค่าคะแนน	3
ระดับปัญหาน้อย	มีค่าคะแนน	2
ระดับปัญหาน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงานและประเมินผล การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน
2. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียน
3. วิเคราะห์รูปแบบ กำหนดรายการประเมินต่าง ๆ
4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3
5. นำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาและครอบคลุมกับขอบข่ายที่กำหนด ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
 - 5.1 นายสมพาน เบ็ญจรงค์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านดากอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3
 - 5.2 นายสุขวัฒน์ นุ่มนวลศรี ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสันติสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ
7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูที่โรงเรียนบ้านเกษรสมบูรณ์ โรงเรียนวัดบ้านปะทัดบุ โรงเรียนบ้านโคกย่าง โรงเรียนบ้านตะโกตาพิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2 จำนวน 50 คน
8. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.8572
9. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ขอความอนุเคราะห์โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการออกแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อส่งต่อไปยังโรงเรียนตามกลุ่มเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง
5. นำข้อมูลไปหาค่าสถิติสำหรับการวิจัยตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แล้วแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ปัญหาการนิเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบตามปัญหาการนิเทศภายในโดยใช้การทดสอบค่า t (t-test) แบบ Independent Sample แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ระหว่างผู้บริหารกับครู โดยทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบถามปัญหาการนิเทศภายในโดยใช้การทดสอบค่า t แบบ Independent sample t -test แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดประเด็นเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาอำนาจวิกฤติ t เป็นรายข้อ โดยใช้ค่า t -test
 - 1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
2. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมุติฐาน

การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) เปรียบเทียบการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. การทดสอบค่า t (t -test)

ทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบถามการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโดยใช้การทดสอบค่า t แบบ Independent Sample t - test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ มีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
- SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- df แทน ระดับขั้นของความเป็นอิสระ
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
- * แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ตอนที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนด้วยการทดสอบค่า t
3. ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ระหว่างผู้บริหารและครู ด้วยการทดสอบค่า t
4. ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ด้วยการจัดประเด็นเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละและเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3

ตาราง 2 ร้อยละของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 เกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายใน

สภาพการนิเทศภายใน	มีการดำเนินการ ร้อยละ	ไม่มีการดำเนินการ ร้อยละ
การวางแผนการนิเทศ	100	0
การปฏิบัติการนิเทศ	100	0
การประเมินผล	100	0
สรุปและรายงานผล	100	0
โดยภาพรวม	100	0

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 มีการดำเนินการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล การสรุปและรายงานผลทุกโรงเรียน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายใน โดยภาพรวม และเป็นรายด้าน

ปัญหาการนิเทศภายใน	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
การวางแผนการนิเทศ	2.15	0.96	น้อย
การปฏิบัติการนิเทศ	1.95	1.01	น้อย
การประเมินผล	1.94	0.95	น้อย
สรุปและรายงานผล	1.80	0.90	น้อย
โดยภาพรวม	1.96	0.92	น้อย

จากตาราง 3 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.96$) เมื่อพิจารณาปัญหาในรายด้านพบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด คือ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและการสรุปและรายงานผล

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศ	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1	มีการประชุม วิเคราะห์ ศึกษาเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติการนิเทศภายใน	2.19	1.15	น้อย
2	มีการประชุมชี้แจงให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการนิเทศภายใน	2.15	1.18	น้อย
3	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศภายใน	2.04	1.21	น้อย
4	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน	2.19	1.26	น้อย
5	จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในไว้ตลอดปี	2.16	0.96	น้อย
โดยภาพรวม		2.15	1.06	น้อย

จากตาราง 4 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็อยู่ในระดับน้อยทุกข้อเช่นกัน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1 มีการประชุม วิเคราะห์ ศึกษาเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติการนิเทศภายในและข้อ 4 มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 2.19

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติ
การนิเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติกรนิเทศ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ปัญหา
1	มีการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อทำความเข้าใจ รายละเอียดในการนิเทศ	2.05	1.14	น้อย
2	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนิเทศของผู้นิเทศ	1.98	1.24	น้อย
3	มีการปฏิบัติกรนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้	2.09	1.21	น้อย
4	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศอย่างเที่ยงตรง	1.99	1.20	น้อย
5	มีการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน	1.96	1.01	น้อย
6	มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน	2.13	1.15	น้อย
7	มีเอกสาร คำรา และคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้างสื่อและเครื่องมือ นิเทศภายใน	2.30	1.17	น้อย
8	มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู	1.96	1.38	น้อย
9	มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู	2.00	1.21	น้อย
10	ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรนิเทศ	1.89	1.14	น้อย
11	มีการปฏิบัติกรนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	2.04	1.19	น้อย
12	มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและ เป็นปัจจุบัน	1.91	1.26	น้อย
13	มีการยอมรับผู้ให้การนิเทศใน โรงเรียนเดียวกันของผู้รับการนิเทศ	2.10	0.98	น้อย
14	มีการนิเทศภายในติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง ต่อเนื่อง	1.96	1.22	น้อย
15	ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขให้กระบวน การเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น	2.13	1.04	น้อย
16	มีกระบวนการนิเทศกระตุ้น ช่วย ให้ครูเกิดความคิดใหม่ ๆ ในทาง สร้างสรรค์ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง	1.95	1.14	น้อย

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ปัญหา
17	บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและเป็นประชาธิปไตย ยอมรับในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน	1.95	1.10	น้อย
18	มีการเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานและแสดงความคิดเห็น	1.67	1.20	น้อย
19	มีการจัดประชุมอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อ การประเมินผล	1.96	1.18	น้อย
20	มีการจัดศึกษาคูงานตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียนอื่นที่ประสบ ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.82	1.30	น้อย
21	มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยตามกลุ่มวิชา / สายชั้น เพื่อเป็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1.76	1.16	น้อย
22	มีการสังเกตการสอนและให้คำแนะนำแก่ครู	1.64	1.09	น้อย
23	มีการเยี่ยมชั้นเรียน ให้คำแนะนำ ข้อมูลย้อนกลับของผู้นิเทศแก่ ผู้รับการนิเทศ	1.73	1.15	น้อย
24	มีการยกย่องให้ขวัญ กำลังใจ ให้รางวัลกับครู	1.98	1.15	น้อย
25	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนำ นวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน	1.85	1.16	น้อย
26	มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	1.95	1.16	น้อย
27	มีการตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนระหว่างเรียนตาม สภาพจริงอย่างต่อเนื่อง	2.00	1.16	น้อย
28	มีการตรวจผลงานครู ตรวจแผนการสอน สื่อ เครื่องมือวัด ประเมินผล เอกสารทะเบียนต่างๆ ในความรับผิดชอบของครู	1.84	0.91	น้อย
โดยภาพรวม		1.95	1.01	น้อย

จากตาราง 5 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็อยู่ในระดับน้อยทุกข้อเช่นกัน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 มีเอกสาร คำราและคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายในมีค่าเฉลี่ย 2.30 รองลงมา คือ ข้อ 6 มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายในและข้อ 15 ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขให้กระบวนการเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.13

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผลของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1	โรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการประเมินผล การนิเทศภายใน	1.87	0.86	น้อย
2	มีการนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข	1.91	1.09	น้อย
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่างค่อเนื่อง	1.99	1.14	น้อย
4	มีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	1.98	1.03	น้อย
โดยภาพรวม		1.94	0.95	น้อย

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผลของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่างค่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 1.99

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผล	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1	มีการรายงานผลการสอน การนิเทศภายใน นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา	1.95	1.04	น้อย
2	มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	1.81	1.08	น้อย
3	มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานครูและนักเรียนต่อสาธารณชน	1.64	0.85	น้อย
โดยภาพรวม		1.80	0.90	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อเช่นกัน โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 1 มีการรายงานผลการสอน การนิเทศภายใน นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 1.95

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
ด้วยการทดสอบค่า t แบบ Independent Samples t – test ซึ่งปรากฏผล ดังตาราง 8 – 12 ดังนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายใน โดยภาพรวมและรายด้านของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาการนิเทศภายใน	ขนาดของโรงเรียน				t
	ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การวางแผนการนิเทศ	1.99	0.93	2.55	1.26	3.651*
การปฏิบัติการนิเทศ	1.86	1.05	2.18	0.86	2.468
การประเมินผล	1.80	0.92	2.28	0.94	3.966*
สรุปและรายงานผล	1.78	0.89	1.85	0.91	0.596
โดยภาพรวม	1.86	0.90	2.21	0.93	3.024*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่
และขนาดกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศ	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการประชุม วิเคราะห์ ศึกษาเป้าหมายและแนวทาง ปฏิบัติการนิเทศภายใน	2.10	1.08	2.44	1.27	2.137*
2	มีการประชุมชี้แจงให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการนิเทศภายใน	1.98	1.00	2.60	1.45	3.615*
3	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศภายใน	1.90	1.07	2.41	1.46	2.928*
4	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน	2.00	1.08	2.70	1.55	3.803*
5	จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในไว้ตลอดปี	1.99	0.93	2.55	1.26	4.876*
โดยภาพรวม		1.99	0.93	2.55	1.26	3.651*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 10 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ จำแนกตามขนาดของ
โรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อทำ ความเข้าใจรายละเอียดในการนิเทศ	1.84	1.08	2.58	1.14	5.054*
2	มีการปฏิบัติคนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนิเทศของ ผู้นิเทศ	1.75	1.06	2.59	1.46	4.804*
3	มีการปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้	1.94	1.28	2.46	0.89	3.911*
4	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ อย่างเที่ยงตรง	1.85	1.28	2.35	0.87	3.869*
5	มีการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน	1.88	1.02	2.15	0.95	2.064
6	มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน	2.03	1.10	2.36	1.24	2.127*
7	มีเอกสาร คำรา และคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้าง สื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน	2.12	1.09	2.77	1.24	4.166*
8	มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู	1.88	1.41	2.17	1.28	1.638
9	มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู	1.82	1.14	2.46	1.26	4.017*
10	ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินิเทศ	1.69	1.02	2.41	1.28	4.644*
11	มีการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างค่อเนื่องและ สม่ำเสมอ	1.88	1.29	2.46	0.71	4.902*
12	มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็น ระบบและเป็นปัจจุบัน	1.75	1.26	2.32	1.18	3.532
13	มีการยอมรับผู้ให้การนิเทศใน โรงเรียนเดียวกัน ของผู้รับการนิเทศ	1.97	0.82	2.42	1.27	3.016*
14	มีการนิเทศภายในติดตามการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง	1.77	1.24	2.45	1.04	4.419

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
15	ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขให้กระบวนการเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น	2.01	1.08	2.42	1.27	3.131
16	มีกระบวนการนิเทศกระตุ้น ชักจูง ให้ครูเกิดความคิดใหม่ๆในทางสร้างสรรค์ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง	1.81	1.20	2.32	0.88	3.477
17	บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและเป็นประชาธิปไตยยอมรับบทบาทหน้าที่กันและกัน	2.00	1.04	1.84	1.22	1.049*
18	มีการเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานและแสดงความคิดเห็น	1.64	1.07	1.73	1.48	0.505*
19	มีการจัดประชุมอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การประเมินผล	2.00	1.19	1.86	1.15	0.890
20	มีการจัดศึกษาดูงานตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียนอื่นที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.73	1.33	2.03	1.21	1.780
21	มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยตามกลุ่มวิชา / สายชั้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1.78	1.25	1.70	0.88	0.543
22	มีการสังเกตการสอนและให้คำแนะนำแก่ครู	1.67	1.21	1.55	0.73	1.011*
23	มีการเขียนชั้นเรียน ให้คำแนะนำ ข้อมูลย้อนกลับของผู้นิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ	1.85	1.26	1.41	0.73	3.76
24	มีการยกย่องให้ขวัญ กำลังใจ ให้รางวัลกับครู	2.08	1.12	1.73	1.19	2.287*
25	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน	1.73	1.00	2.15	1.46	2.405*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
26	มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.82	1.04	2.29	1.38	2.817
27	มีการตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ระหว่างเรียนตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง	1.93	1.21	2.17	0.98	1.638
28	มีการตรวจผลงานครู ตรวจแผนการสอน สื่อเครื่องมือวัดประเมินผล เอกสารทะเบียนต่างๆ ในความรับผิดชอบของครู	1.84	0.97	1.83	0.75	0.155*
โดยภาพรวม		1.86	1.05	2.18	0.86	2.468

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นข้อต่อไปนี้ที่มีปัญหาไม่แตกต่างกันได้แก่ ข้อ 5 มีการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน ข้อ 8 มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู ข้อ 12 มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ข้อ 14 มีการนิเทศภายในติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ข้อ 15 ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขให้กระบวนการเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น ข้อ 16 มีกระบวนการนิเทศกระตุ้น ชักชวนให้เกิดความคิดใหม่ๆ ในทางสร้างสรรค์เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง ข้อ 19 มีการจัดประชุมอบรม ประชุม

ปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การประเมินผล ข้อ 20 มีการจัดศึกษาดูงาน ตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียนอื่นที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อ 21 มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยตามกลุ่มวิชา / สายชั้นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อ 26 มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อ 27 มีการตรวจสอบผลการพัฒนา คุณภาพการเรียนระหว่างเรียนตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการประเมินผล จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผล	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	โรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการประเมินผลการนิเทศภายใน	1.89	0.89	1.83	0.77	0.570
2	มีการนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข	1.77	1.05	2.28	1.11	3.724
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่างต่อเนื่อง	1.77	1.05	2.57	1.15	5.520*
4	มีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	1.80	0.92	2.28	0.94	5.173
โดยภาพรวม		1.80	0.92	2.28	0.94	3.966*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการประเมินผลระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 2.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 3 มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่างต่อเนื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านสรุปและรายงานผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผล	ขนาดของโรงเรียน				t
		ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการรายงานผลการสอน การนิเทศภายใน นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา	1.92	1.00	2.02	1.16	0.686*
2	มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	1.80	1.02	1.84	1.22	0.281*
3	มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานครูและนักเรียน ค่อบุคลากร	1.62	0.94	1.69	0.60	0.718*
โดยภาพรวม		1.78	0.89	1.85	0.91	0.596*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการสรุปและรายงานผลระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ระหว่างผู้บริหารและครู ด้วยการทดสอบค่า t

ตาราง 13 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายใน โดยภาพรวมและรายด้าน ระหว่างผู้บริหารและครู
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ปัญหาการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครู		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
การวางแผนการนิเทศ	1.82	0.78	2.47	1.19	5.504*
การปฏิบัติการนิเทศ	1.71	0.98	2.19	0.97	4.140*
การประเมินผล	1.64	0.83	2.24	0.96	5.722*
สรุปและรายงานผล	1.65	0.82	1.95	0.94	2.863*
โดยภาพรวม	1.71	0.81	2.21	0.96	4.876*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการนิเทศภายในมากกว่าผู้บริหารทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

ตาราง 14 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศระหว่างผู้บริหารและครู
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการประชุม วิเคราะห์ ศึกษาเป้าหมายและแนวทาง ปฏิบัติการนิเทศภายใน	1.88	1.00	2.51	1.21	4.849*
2	มีการประชุมชี้แจงให้คณะครูมีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการนิเทศภายใน	1.84	0.78	2.46	1.40	4.729*
3	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรใน การนิเทศภายใน	1.77	0.90	2.61	1.43	3.913*
4	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน	1.77	0.90	2.61	1.43	6.043*
5	จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในไว้ตลอดปี	1.85	0.85	2.46	0.97	5.738*
โดยภาพรวม		1.82	0.78	2.47	1.19	5.504*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการวางแผน
การนิเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและเป็นรายข้อแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 15 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศระหว่างผู้บริหารและครูของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อทำ ความเข้าใจรายละเอียดในการนิเทศ	1.64	0.91	2.46	1.20	6.660*
2	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนิเทศของ ผู้นิเทศ	1.61	0.91	2.36	1.41	5.409*
3	มีการปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้	1.74	1.22	2.44	1.09	5.184
4	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ อย่างเที่ยงตรง	1.79	1.29	2.19	1.08	2.872
5	มีการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน	1.75	1.00	2.17	0.97	3.694
6	มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน	1.91	0.94	2.34	1.29	3.321*
7	มีเอกสาร คำรา และคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้าง สื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน	1.89	0.95	2.72	1.22	6.521*
8	มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู	1.70	1.28	2.23	1.31	3.373*
9	มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู	1.70	1.01	2.30	1.31	4.440*
10	ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินิเทศ	1.56	0.92	2.22	1.24	5.235*
11	มีการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ	1.70	1.19	2.38	1.09	5.059
12	มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็น ระบบและเป็นปัจจุบัน	1.60	1.21	2.22	1.25	4.294*
13	มีการยอมรับผู้ให้การนิเทศในโรงเรียนเดียวกัน ของผู้รับการนิเทศ	1.83	0.86	2.36	1.03	4.799*
14	มีการนิเทศภายในติดตามการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	1.66	1.20	2.26	1.17	4.387
15	ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไข ให้กระบวนการเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น	1.73	0.99	2.52	0.93	7.012

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
16	มีกระบวนการนิเทศกระตุ้น ชักจูง ให้ครูเกิดความคิดใหม่ ๆ ในทางสร้างสรรค์ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง	1.76	1.18	2.15	1.07	2.975
17	บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและเป็นประชาธิปไตยยอมรับในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน	1.78	0.88	2.13	1.26	2.774
18	มีการเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานและแสดงความคิดเห็น	1.51	0.92	1.83	1.41	2.294
19	มีการจัดประชุมอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การประเมินผล	1.83	1.20	2.10	1.14	1.975
20	มีการจัดศึกษาดูงานตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียนอื่นที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.61	1.20	2.02	1.37	2.747*
21	มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยตามกลุ่มวิชา / สายชั้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1.65	1.20	1.86	1.11	1.559
22	มีการสังเกตการสอนและให้คำแนะนำแก่ครู	1.59	1.21	1.69	0.97	0.759
23	มีการเยี่ยมชั้นเรียน ให้คำแนะนำ ข้อมูลย้อนกลับของผู้นิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ	1.70	1.19	1.75	1.11	0.365
24	มีการยกย่องให้ขวัญ กำลังใจ ให้รางวัลกับครู	1.94	1.12	2.02	1.18	0.602
25	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน	1.60	0.92	2.10	1.32	3.721
26	มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.64	0.91	2.26	1.30	4.742*

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
27	มีการตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพการเรียน ระหว่างเรียนตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง	1.87	1.15	2.13	1.15	1.958*
28	มีการตรวจผลงานครู ตรวจแผนการสอน สื่อ เครื่องมือวัดประเมินผล เอกสารทะเบียนต่างๆใน ความรับผิดชอบของครู	1.69	0.90	1.99	0.90	2.827
โดยภาพรวม		1.71	0.98	2.19	0.97	4.140*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 1 มีการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดในการนิเทศ ข้อ 2 มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนิเทศของผู้นิเทศ ข้อ 6 มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน ข้อ 7 มีเอกสาร คำรา และคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน ข้อ 8 มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู ข้อ 10 มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ข้อ 9 ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัตินิเทศ ข้อ 10 มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ข้อ 12 มีการยอมรับผู้ให้การนิเทศในโรงเรียนเดียวกันของผู้รับการนิเทศ ข้อ 20 มีการจัดศึกษาดูงานตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียนอื่นที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อ 26 มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและข้อ 27 มีการตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนระหว่างเรียนตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผล ระหว่างผู้บริหารและครูของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการประเมินผล	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	โรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการประเมินผลการนิเทศภายใน	1.75	0.89	2.00	0.80	2.593
2	มีการนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข	1.60	0.92	2.22	1.16	5.129*
3	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่างต่อเนื่อง	1.55	0.92	2.43	1.16	7.223*
4	มีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงพัฒนา	1.66	0.91	2.30	1.05	5.596*
โดยภาพรวม		1.64	0.83	2.24	0.96	5.722*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อ 1 โรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการประเมินผลการนิเทศภายใน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในด้านสรุปและรายงานผลระหว่างผู้บริหารและครูของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3

ข้อ	ปัญหาการนิเทศภายในด้านการสรุปและรายงานผล	ผู้บริหาร		ครู		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	มีการรายงานผลการสอน การนิเทศภายใน นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา	1.75	0.89	2.15	1.14	3.384*
2	มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	1.65	0.91	1.97	1.20	2.555*
3	มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานครูและนักเรียน ต่อสาธารณชน	1.56	0.92	1.72	0.77	1.651
โดยภาพรวม		1.65	0.82	1.95	0.94	2.863*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการสรุปและรายงานผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการนิเทศภายในมากกว่าและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ข้อ 3 มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานครูและนักเรียนต่อสาธารณชน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ด้วยการจัดประเด็นเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละและเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ตาราง 18 ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนการนิเทศ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับที่
1	โรงเรียนไม่มีคณะทำงานในการวางแผนการนิเทศ	33	1
2	ขาดเอกสาร คู่มือ เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศ	10	2
3	ข้อมูลที่นำมาวางแผนการนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน	8	3
4	ครูไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ	7	4
รวม		58	

จากตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารและครูมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรักษ์ เขต 3 ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยเรียงตามลำดับคำร้อยละจากมากไปน้อย สามลำดับแรก ดังนี้ โรงเรียนไม่มีคณะทำงานในการวางแผนการนิเทศ ขาดเอกสาร คู่มือ เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศและข้อมูลที่นำมาวางแผนการนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน

ตาราง 19 ข้อเสนอแนะด้านปฏิบัติการนิเทศ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับที่
1	ควรกำหนดวันเวลาในการนิเทศและปฏิบัติตามปฏิทิน	45	1
2	โรงเรียนควรประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศล่วงหน้า	32	2
3	ต้องการให้มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาครู	30	3
4	การปฏิบัติการนิเทศควรทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะ	28	4
5	ต้องการให้มีการปฏิบัติการนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย	28	4
6	ควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เป็นเครื่องมือในการนิเทศ	25	5

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับที่
7	ควรมีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ	25	5
8	ควรบันทึกการปฏิบัติการนิเทศ	18	6
	รวม	231	

จากตาราง 19 พบว่า ผู้บริหารและครูมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ โดยเรียงตามลำดับค่าร้อยละจากมากไปน้อย ตามลำดับแรก ดังนี้ ควรกำหนดวันเวลาในการนิเทศและปฏิบัติตามปฏิทิน โรงเรียนควรประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ในการนิเทศล่วงหน้าและต้องการให้มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาครู

ตาราง 20 ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับที่
1	การประเมินผลการนิเทศควรทำอย่างต่อเนื่อง	30	1
2	ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการนิเทศภายใน	22	2
3	โรงเรียน ไม่เปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การนิเทศ	20	3
4	โรงเรียน ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในเทศอย่างหลากหลาย	15	4
	รวม	87	

จากตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารและครูมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3 ด้านการประเมินผล โดยเรียงตามลำดับค่าร้อยละจากมากไปน้อย ตามลำดับแรก ดังนี้

การประเมินผลการนิเทศควรทำอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการนิเทศ
ภายในและโรงเรียน ไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศ

ตาราง 21 ข้อเสนอแนะด้านการสรุปและรายงานผล

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	อันดับที่
1	ควรจัดตั้งกรรมการทำหน้าที่สรุปและรายงานผลการนิเทศ	20	1
2	การรายงานผลการนิเทศไม่สม่ำเสมอ	18	2
3	ผู้นิเทศมักไม่ทำการสรุปผลการนิเทศและแจ้งแก่ผู้รับการ นิเทศ	12	3
4	ควรมีการรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียน	10	4
รวม		60	

จากตาราง 21 พบว่า ผู้บริหารและครูมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3
ด้านการสรุปและรายงานผล โดยเรียงความถี่ค่าร้อยละจากมากไปน้อย สามลำดับแรก ดังนี้
ควรจัดตั้งกรรมการทำหน้าที่สรุปและรายงานผลการนิเทศ การรายงานผลการนิเทศไม่สม่ำเสมอ
และผู้นิเทศมักไม่ทำการสรุปผลการนิเทศและแจ้งแก่ผู้รับการนิเทศ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนและสถานภาพของผู้ตอบ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 1,330 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้จากการสุ่มจากประชากร และกำหนดขนาดของตัวอย่างตามตารางเครจซีและมอร์แกน (R.V. Krejcie และ D.W. Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน แบ่งออกเป็น

1.2.1 ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 148 คน

1.2.2 ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 149 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีจำนวน 40 กิจกรรม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดประเด็นเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละและเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระดับการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบถามปัญหาการนิเทศภายในโดยใช้การทดสอบค่า t แบบ Independent Sample t -test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ระหว่างผู้บริหารกับครู โดยทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการสอบถามปัญหาการนิเทศภายในโดยใช้การทดสอบค่า t

แบบ Independent Sample t – test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดประเด็นเข้าด้วยกันแล้วแจกแจงความถี่และเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการณ์เทศบาลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 พบว่ามีการดำเนินการเทศบาลในทุกโรงเรียน
2. ปัญหาการเทศบาลในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย
3. การเปรียบเทียบปัญหาการเทศบาลในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการเทศบาลและด้านการประเมินผลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการปฏิบัติการเทศบาลและด้านสรุปและรายงานผลไม่แตกต่างกัน
4. การเปรียบเทียบปัญหาการเทศบาลในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 3 ความความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ ด้านการวางแผนการเทศบาล โรงเรียนไม่มีคณะทำงานในการวางแผนการเทศบาล ขาดเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการวางแผนการเทศบาลและข้อมูลที่น่ามาวางแผนการเทศบาลไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติการเทศบาล การกำหนดวันเวลาในการเทศบาล และปฏิบัติตามปฏิทิน โรงเรียนควรประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการเทศบาลล่วงหน้าและต้องการให้มีการนำผลการเทศบาลมาพัฒนาครูด้านการประเมินผล การประเมินผลการเทศบาลควรทำอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการเทศบาลในและ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเทศบาล ด้านการสรุปและรายงานผล ควรจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่สรุปและรายงานผลการเทศบาล การรายงานผลการเทศบาลไม่สม่ำเสมอและผู้เทศบาลไม่ค่อยสรุปผลการเทศบาลและแจ้งแก่ผู้รับการเทศบาล

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า มีการดำเนินการนิเทศภายในทุกโรงเรียน แต่การดำเนินงานยังมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่ ซึ่งอาจเป็นเพราะภารกิจงานของโรงเรียนมีจำนวนมาก ครูหรือผู้บริหารเองต้องปฏิบัติงานในหน้าที่หลายอย่าง จึงทำให้สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในไม่ค่อยมีการพัฒนาหรือมีความกระตือรือร้นในการนำผลการนิเทศมาพัฒนางาน แต่ได้ปฏิบัติการนิเทศเพราะมีการกำกับ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดและต้องรายงานผลการนิเทศภายในของโรงเรียนเป็นเอกสารหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งนภา บุญกลาง (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านบึง (สุประชาอุบลกลางอนุสรณ์) สำนักงานประถมศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การดำเนินงานไม่ครอบคลุมสภาพปัญหา สาเหตุเนื่องมาจาก ครูอาจารย์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูอาจารย์มีคาบสอนมาก โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายในให้ครอบคลุมโครงสร้างเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในและจัดประชุมวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาในช่วงต้นปีการศึกษาและประสาน โรจนคุณธรรม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านศรีฐาน สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2540 พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน และได้ศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำราและการฝึกอบรม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การรายงานข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุมและตรงตามความเป็นจริง

2. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีการดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนแล้ว แต่ยังมีความต้องการที่จะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาปัญหาแต่ละด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ดังนี้ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและการสรุปและรายงานผล เมื่อพิจารณาในด้านการวางแผนการนิเทศนั้น การประชุม วิเคราะห์ ศึกษา

เป้าหมาย แนวทางปฏิบัติการนิเทศภายในและการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน เป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เพราะการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานนิเทศ ในโรงเรียนยังไม่ชัดเจน ยังไม่เป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่ได้มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในการนิเทศให้กับคณะทำงานในการดำเนินการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการวางแผนการนิเทศในลำดับแรกคือโรงเรียนไม่มี คณะทำงานในการวางแผนการนิเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการนิเทศ เพราะหลักการนิเทศภายใน โรงเรียนนั้นจำเป็นต้องมาจากความร่วมมือของคณะทำงานและผู้รับการ นิเทศของด้วยเพื่อให้สามารถนำผลการนิเทศไปวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาต่อไป สอดคล้อง กับงานวิจัยของ วิจิต ชูรามิ (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการปฏิบัติมาก คือ กำหนดจุดมุ่งหมายของการประชุมแต่ละครั้ง ไว้อย่างชัดเจน เตรียมวาระสำหรับการประชุมแต่ละครั้งและเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน เข้าปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัว ซึ่งส่งผลให้การนิเทศภายใน เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามุขิรัมย์ เขต 3 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการนิเทศมากกว่า และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการนิเทศและด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านสรุปและรายงานผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลหลักประการหนึ่ง คือ จำนวนบุคลากรในโรงเรียนนั้นมีผลต่อ การดำเนินงาน โรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมากจึงสามารถบริหารจัดการให้มีการวางแผน และการประเมินผลการนิเทศได้ดีกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิจิต อดิศัย (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า บุคลากร ในโรงเรียนขนาดเล็กและบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากแต่ บุคลากรในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประดิษฐ์ ญาณเกษ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนขนาดเล็กขาดบุคลากรและปฏิบัติการนิเทศไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ใน ปฏิทิน

4. ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าครูทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำสิงห์ เกษีสังข์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูโดยส่วนรวม ครูวิชาการและครูสายผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาทุกกลุ่มโรงเรียนแก มีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การที่ผู้บริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 3 มีปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนน้อยกว่าครูทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารเป็นผู้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารโรงเรียน จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินการด้วยความมั่นใจแต่ครูเป็นผู้ที่รับบริการนิเทศและส่วนหนึ่งร่วมเป็นผู้นิเทศ อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศเพียงพอ จึงมีสภาพปัญหามากกว่า ดังที่ สังกัด อุทรานันท์ (2530 : 120-121) กล่าวถึง หลักการนิเทศภายในโรงเรียนว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยตรงสำหรับการดำเนินงานนิเทศนั้นผู้บริหารอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทนก็ได้และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ทีมงานผู้นิเทศและครูผู้รับบริการนิเทศเอง ที่ต้องมีการสร้างความเข้าใจ มีบรรยากาศที่ดีในการนิเทศเพื่อมิให้เกิดปัญหาและความไม่เป็นมิตรหรือไม่ยอมรับการนิเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับบริการนิเทศหากขาดความร่วมมือจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดการนิเทศจะไม่มีโอกาสพบกับความสำเร็จได้เลย โดยทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักในการนิเทศงานนั้น ๆ และเข้าใจว่า การนิเทศไม่ใช่การบังคับ ชูเชิงหรือจับผิดแต่ประการใด ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 529) ได้กล่าวถึง หลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการพัฒนาร่วมกันของผู้บริหาร โรงเรียนและคณะผู้นิเทศกับผู้รับบริการนิเทศ โดยเน้นบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงานและภารกิจที่กำหนดร่วมกัน เป็นการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานด้วยความมั่นใจและภูมิใจในผลงาน มุ่งบรรยากาศที่เป็นกันเอง ได้แก่ กระตุ้นให้

เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่า พบวิธีที่คิดกว่าเดิม ในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิลahun. 1983 : 2168-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย ใช้กลุ่มตัวอย่างครูศึกษานิเทศก์และนักวิชาการ พบว่า ทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรม ปฏิบัติการ การสาธิตการสอน การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน การจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางและมีความเห็นสอดคล้องกันอีกว่า การนิเทศในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศที่ใช้อำนาจและการบังคับและงานวิจัยของ ฮอลสเตอร์ (Holster. 1999 : 2306-A) ได้ศึกษาครูผู้สอนที่ได้รับผลกระทบจากการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารและครูให้ความสนใจต่อการนิเทศแบบเพื่อนร่วมงานและมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น การประสานความร่วมมือกันในการดำเนินการนิเทศจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องและการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนเพื่อสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกันระหว่างผู้บริหาร ทีมงานผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ ในการวางแผนและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.2 การตั้งคณะทำงานในการวางแผนการนิเทศอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความมั่นใจและรู้บทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน
- 1.3 โรงเรียนควรกำหนดวันเวลาในการนิเทศให้ชัดเจนและปฏิบัติตามปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ
- 1.4 ควรมีการสรุปผลการนิเทศ แจ้งแก่ผู้รับการนิเทศ และนำผลการนิเทศแต่ละครั้งมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการนิเทศภายในที่เป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายใน
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือโรงเรียนดีเด่นที่ปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2527). *การพัฒนาผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- กมล ศิริบรรณ. (2539). *เอกสารพัฒนาความรู้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ชุดที่ 9/2539*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กัลยา ราธา. (2542). *สำรวจปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามกระบวนการนิเทศภายในตาม ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ชำกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครพนม ปีการศึกษา 2541*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติมา ปรีดีคิดก. (2529). *ทฤษฎีการบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธนการพิมพ์.
- _____. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- เข้มชาติ มหิปกุศล. (2542). *การศึกษายภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ชำกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คำสิงห์ เกษีสังข์. (2543). *ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนแก ชำกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาติรี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2525). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- ชุมศักดิ์ อินทรรักษ์. (2536). *การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี.
- คอม พรหมทอง. (2545). *ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียน ชำกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บันลือ พฤษะวัน. (2535). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประคิษฐ์ ญาณเกษ. (2545). *การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา อังกักอำนาจงานการประถมศึกษาอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสาน โรจนคุณธรรม. (2540). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนชุมชนบ้านศรีฐาน อำนาจงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. นุริรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเสริฐ เพ็ชยกุนทด. (2548). *การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนบ้านโคกกระบือ กิ่งอำเภอเทพารักษ์ อำนาจงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงษ์ศักดิ์ บึงนวม. (2545). *การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อังกักอำนาจงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชิต ถนัดคำ. (2543). *ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อังกักกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภิญโญ สาร. (2519). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- _____. (2521). "ภาวะผู้นำกับศึกษานิเทศ" ใน *ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา 2521*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- _____. (2523). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศ.การพิมพ์.
- _____. (2526). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2526). *การวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 8-15*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรืองแสง.
- _____. (2537). *สัมมนาการมัธยมศึกษา หน่วยที่ 3-6*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. (2533). *การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รังสฤษฎ์ ศรีปัญญา. (2548). *การพัฒนาระบบงานนิเทศภายในโรงเรียนหนองพอกวิทยายนกิ่งอำเภอคอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุจิระ สุภรณ์ไพบุลย์. (2528). *การนิเทศภายในโรงเรียนและกลวิธีการนิเทศ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิบัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน.
- รุ่งนภา บุญกลาง. (2540). *การศึกษากระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนหินบึง(สุประชาอนุสรณ์) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วงเดือน พายุพิศ. (2547). *การพัฒนาระบบงานนิเทศภายใน โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2534). *จิตวิทยาทัศนคติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชิต ขุราณี. (2546). *การปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วินัย เกษมเศรษฐ. (2521). "หลักและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา" ใน *ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา ปี 2521*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา.

- วิไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์. (2530). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- วิไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์. (2536). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พรตีวารพิมพ์.
- สมเดช พินิจสกุล. (2544). **การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา อังกฤษด้านกิจการ การประถมศึกษาอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด**. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2529). **การบริหารบุคคลแผนใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ ไชโย. (2547). **การพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเหล่าข้าว อำเภอ โพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สังข์ อุทรานันท์. (2530). **การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มิตรสยาม.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2537). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร ปัดธานี. (2544). **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามธรรมชาติของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสถียร เทียงธรรม. (2542). **การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา อังกฤษกรมสามัญศึกษาจังหวัด สุพรรณบุรี**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2530). **เอกสารชุดการนิเทศการศึกษา เล่ม 1 การนิเทศโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2534 ก). **คู่มืออบรมเพื่อพัฒนาศึกษานิเทศก์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2534 ข). **แนวปฏิบัติการนิเทศทางไกล**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2534 ค). **คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). **คู่มือดำเนินงานสำหรับโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : เจ เอ็น ที.
- _____. (2536). **คู่มือการปฏิบัติงานผู้บริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2537). **คู่มือการนิเทศกำกับดูแลการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2539). **รายงานการวิจัย เอมี่ที่ 5 การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
ระดับประถมศึกษา (ระหว่างปี 2537-2539)**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็น
ระบบ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). **รายงานการดำเนินการนิเทศ 100 %**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). **การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**. กรุงเทพฯ ฯ : การศาสนา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. (2548). **โครงการนิเทศทางไกล**. น.ป.ท. : น.ป.ท.
- _____. (2549). **รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2548**. บุรีรัมย์ :
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการนำร่อง
ขยายโอกาสทางการศึกษาและสาขามัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ : กองนโยบายและแผน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2535). **รายงานผลการสัมมนาเรื่องโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น**. กรุงเทพฯ ฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- อาคม จันทรสุนทร. (2527, กันยายน). "การนิเทศภายในโรงเรียน," *มิตรครู*. 21 (17) : 36-38.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2536, เมษายน - พฤษภาคม). "การนิเทศภายในภาคปฏิบัติที่มี
ประสิทธิภาพ," *สารพัฒนาดักสุคร*. 12 (114) : 57.
- อำรุง จันทวานิช. (2542, กันยายน). "การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา".
วารสารวิชาการ. 2(9) : 2.
- Banton, M. E. (1999, June). "Teacher Preferences for Supervisor Practices : Traditional , Both
or Neither ," *Dissertation Abstracts International*. 60 (7) 2294 - A.

- Briggs , T. H. & Justman, J, (1982). *Improving Instruction Through*. New York : Mcmillan.
- Eye , G. G. & Netzer , L.A. (1971). *Supervision of Instruction*. 2nd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Glickman , C.D. (1990). *Supervision of Instruction*. 2nd ed. Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Good , C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : Mcfraw – Hill
- Harris , B.M. (1975). *Supervisory Behavior in Education*. 2nd ed. Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice – Hall.
- Holster , R.H. (1999, June). "Teacher at Work : The Effect of Supervision , and Effort on Teachers' perception of Flow and Student Learning," *Dissertation Abstracts International*. 60 (7) : 2306-A
- Johnston , Bavin T.A. (1973, June). "Herzberg and Job Satisfaction," *Personal Practice Bulletin*. 29(6) : 136-141
- Mattox , D.D. (1978, June). "A Study of In – Service Needs of Illinois Public Elementary School Principals," *Dissertation Abstracts International*. 12 (1) : 6061-A
- Smith , H. C. (1955). *Psychology of Industrial Behavior*. New York : Mcgraw – Hill
- Sphon , W.A. (1987, May). "How to Improve Supervision for Better School," *School Administration*. 44 (5) : 17-19.
- Tilahun , B. (1983 , July). "The Kind of School Supervision Needed in Developing Countries : A Case Study of Ethiopia," *Dissertation Abstracts International*. 42 (3) : 21680-A
- Wile , K.& Lovell , J.T. (1975). *Supervision for Better Schools*. Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice - Hill

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๕ เมษายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสมพาน เบ็ญจรงค์

ด้วย นายประกอบ เมื่อนสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย เขต 3 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๔๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จิระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๕ เมษายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสุวิวัฒน์ นุ่มนวลศรี

ด้วย นายประกอบ เมื่อนสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย เขต 3 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะภรณ์ ศิริภานุมาศ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

๓๖๒/๒๐๕๐๑

109

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๓

ด้วย นายประกอบ เนื่อนสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษา สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต ๓ โดยมี ศศ.ดร.ปิยะภรณ์ ศิริภานุมาศ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่มวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้องใน การศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของ ท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ 04084/1180

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31110

20 มีนาคม 2551

เรื่อง ขออนุญาตประชาสัมพันธ์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ด้วย นายประกอบ เนื่อนสกุล นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่มวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย จึงขออนุญาตประชาสัมพันธ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน โดยนักศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จึงแจ้งให้โรงเรียนให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาผู้ทำการวิจัยในครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นายประกอบ เนื่อนสกุล

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

งานบริหารทั่วไป

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 0-4463-2290

โทรสาร 0-4463-1548

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง
สภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนในการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล สรุปและรายงานผล ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

2. ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ครูผู้สอน

3. แบบสอบถามมี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการศึกษาสภาพสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 4 ข้อ

4. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานในหน้าที่และสถานภาพของท่านแต่ประการใด เพราะการวิเคราะห์ข้อมูลจะปรากฏออกมาในภาพรวม แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ประกอบ เนื่อนสกุล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ขนาดของโรงเรียนนี้

() ขนาดใหญ่

() ขนาดกลาง

2. สถานภาพของท่าน

() ผู้บริหาร

() ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 3

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านตามความเป็นจริง

โดยกำหนดระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ระดับ 5 มีระดับปัญหามากที่สุด

ระดับ 4 มีระดับปัญหามาก

ระดับ 3 มีระดับปัญหาปานกลาง

ระดับ 2 มีระดับปัญหาน้อย

ระดับ 1 มีระดับปัญหาน้อยที่สุด

ข้อ	กิจกรรมการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินงาน		ระดับปัญหา				
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1
การวางแผนในการนิเทศ								
1	มีการประชุม วิเคราะห์ ศึกษาเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติการนิเทศภายใน							
2	มีการประชุมชี้แจงให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการนิเทศภายใน							
3	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการนิเทศภายใน							
4	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการนิเทศภายใน							

ข้อ	กิจกรรมการนิเทศภายใน	สภาพ การดำเนินงาน		ระดับปัญหา				
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1
การวางแผนในการนิเทศ								
5	จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในไว้ตลอดปี							
การปฏิบัติการณ์เทศ								
6	มีการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดในการนิเทศ							
7	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนิเทศของผู้นิเทศ							
8	มีการปฏิบัติตามนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้							
9	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศอย่างเที่ยงตรง							
10	มีการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศภายใน							
11	มีการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน							
12	มีเอกสาร คำรา และคู่มือที่ใช้ประกอบการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน							
13	มีการจัดเอกสารนิเทศภายในให้กับครู							
14	มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู							
15	ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการณ์เทศ							
16	มีการปฏิบัติการณ์เทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ							
17	มีการบันทึกการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน							
18	มีการยอมรับผู้ให้การนิเทศในโรงเรียนเดียวกันของผู้รับการนิเทศ							
19	มีการนิเทศภายในติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง							

ข้อ	กิจกรรมการนิเทศภายใน	สภาพ การดำเนินงาน		ระดับปัญหา				
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1
20	ผู้รับการนิเทศนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขให้ กระบวนการเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้น							
21	มีกระบวนการนิเทศกระตุ้น ชี้แนะ ให้ครูเกิดความคิด ใหม่ ๆ ในทางสร้างสรรค์ เพื่อนำมาใช้ในการเรียน การสอนและพัฒนาตนเอง							
22	บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและเป็น ประชาธิปไตยยอมรับในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและ กัน							
23	มีการเปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานและแสดง ความคิดเห็น							
24	มีการจัดประชุมอบรม ประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับ หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ การประเมินผล							
25	มีการศึกษาคูงานตัวอย่างของครูคนอื่น / โรงเรียน อื่นที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน							
26	มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยตามกลุ่มวิชา / สายชั้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้							
27	มีการสังเกตการสอนและให้คำแนะนำแก่ครู							
28	มีการเยี่ยมชั้นเรียน ให้คำแนะนำ ข้อมูลย้อนกลับ ของผู้นิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ							
29	มีการยกย่องให้ขวัญ กำลังใจ ให้รางวัลกับครู							
30	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน การนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน							
31	มีการนิเทศการปฏิบัติงานการสอนของครู ตาม เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2542 ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน							

ข้อ	กิจกรรมการนิเทศภายใน	สภาพ การดำเนินงาน		ระดับปัญหา				
		มี	ไม่มี	5	4	3	2	1
32	มีการตรวจสอบผลการพัฒนาคุณภาพการเรียน ระหว่างเรียนตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง							
33	มีการตรวจผลงานครู ตรวจแผนการสอน สื่อ เครื่องมือวัดประเมินผล เอกสารทะเบียนต่าง ๆ ใน ความรับผิดชอบของครู							
การประเมินผล								
34	โรงเรียนตระหนักในความสำคัญของการ การประเมินผลการนิเทศภายใน							
35	มีการนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข							
36	มีการประเมินผลความก้าวหน้าในการนิเทศอย่าง ต่อเนื่อง							
37	มีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปใช้ปรับปรุง พัฒนา							
สรุปและรายงานผล								
38	มีการรายงานผลการสอน การนิเทศภายใน นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา							
39	มีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี							
40	มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานครูและ นักเรียนต่อสาธารณชน							

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการสรุปและรายงานผล

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายประกอบ เนื่อนสกุล
วัน เดือน ปี เกิด	25 มิถุนายน พ.ศ. 2495
สถานที่เกิด	อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/1 หมู่ 6 ตำบลสำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลโคกใหม่ละหานทราย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลโคกใหม่ละหานทราย ตำบลสำโรงใหม่ อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابุรีรัมย์ เขต 3
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2516 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครุนครราชสีมา (ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา) พ.ศ. 2524 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาพลศึกษา วิทยาลัยครุบุรีรัมย์ (ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) พ.ศ. 2548 ประกาศนียบัตรบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2551 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์